

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ז' (תשפ"ג)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

◆ נצבים וילך ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

ח"י מכל מצוה נברא מלאך
והוא המליץ על האדם זכות
מילין יקרוין - מילתא חדת'א

יב אתם נצבים - מעליצ'ער נצבים!
ניצוין אורה חסידו לפרשת השביע
ספיר ויהלום

ד והיה לאכול - הקב"ה ישפיע
לנו פרנסה ומאכל
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

תורת אמת | קריאת פרשת נצבים בשבת קדם ראש השנה - חזוק ועידוד של כל אחד ישנה יציבות ותקומה לפעל ישועות א

בית אהרן | קדם ר"ה על האדם להשלים כל קומתו בשלמות להתניב לפני הקב"ה | שבת קדם ראש השנה - עלית כל השנה והקנה לראש השנה . . . א

תולדות יעקב יוסף | תמיה איהו אין הבריות חרדים מיום הדין א

בת עין | לפני מחשבה דבור ומעשה יש להתבונן האם הם לרצון ה' ב

בית אברהם | אתם נצבים היום כלכם - ביום הדין נצב לפני הבורא כל העבר וההנה של האדם ב

מקור ברוך | אתם נצבים - גם מי שפרח מהתשובה במשך כל חדש אלול יתניב עתה ויזכה לשנה טובה ב

דעת משה | יש להתעורר לשוב בתשובה על כל פנים בערב ראש השנה . . ג

תפארת עזיאל | פתוי היצר לצדיק לזנוח את דרכו ולהלך בדרכי רב העולם - בראותו שהדינים נמשכים עליו ג

פתוחי חותם | רמז הפסוק על כך שיש לפשפש במעשיו ולשוב בתשובה בחדש אלול ג

באר משה | שתי דרגות בצפיה לביאת המשיח ג

לקוטי שיחות | מפשטות הפסוקים משמע שעקר החדוש בקרוב אליך הדבר מאד הוא בנוגע להפיכת הלב מתאנות העולם הזה לאהבת הבורא ד

פתוחי חותם | משה מודיע לישראל שיוסיף להתנוצץ בכל הדורות ד

עטרת ישועה | והנה לאכל - הקב"ה ישפיע לנו פרנסה ומאכל ד

חיים ושלוה | באור הפתוב בהקדמת מענה הרב הקדוש מרוזין זיע"א למתאוננים על ההסתר בהצלחתם של פורקי על במסחר ועשירות ה

שפת אמת | טרחת האב ורצונו להמשיך ולדון לעבודת ה' גורמת להם הארה ה

שם משמואל | יש לערף עבודת חדש תשרי בהתלהבות יתרה וברגש עצום ה

בת עין | על ידי ענה אפשר לעמד ולהעתיך בימים נוראים ה

דגל מחנה אפרים | הצדיק דבוק בה' אף פשעטוק בצרכי ביתו וזוכה למדרגה ששם ה' הולך לפניו תמיד ה

מאור ושמש | מדרגת וגדלת קדשת הצדיקים ה

תפארת שלמה | מדרגת הרבי רבי אלימלך זיע"א לעת זקנותו ו

אגרא דכלה | האזהב השי"ת באמת אין לו שום תענוג מדבר גשמי ואין לו שום תנועה בשום אבר רק לצרף הש"י ו

באר מים חיים | בשבת שקדם ראש השנה מתעוררת הארתו ו

אמרי אמת | שבת זו היא בבחינת יום האחרון בשנה אף שיש אחריה ימים נוספים ו

ישמח ישראל | על ידי שמירת שבת זו כראוי מתקנים כל שבתות השנה . . ו

אוצרות גאוני הדורות

אדרת אליהו | ההולך בשרירות לבו מחמת טענתו של משה רבנו 'לי צוית ולא להם' ו

ויקרא יעקב | את התשובה יש לעשות מיד ולא להמתין עד ימי התשובה . . ו

מעשה נסים | על ידי חיוב הערבות יכול כל אחד מישראל לקום ולעשות כל התורה ו

לקט יהודה | שכר הנוכח את יצרו בעולם הזה ז

דרף חיים - שארית יהודה | נטילת מוסר והתעוררות מיסורי וענשי האמות ז

פני יוסף | ה' מאריך אפו אף לרשעים ז

דבש וחלב | הליכת משה רבנו לישראל לומר להם שתי מצות אחרונות כדי שלא תתמהמה מיתתו ז

משיח ה' | משה מת מיתת נשיקה ח

דברי שאול | לא תשכח תורה מישראל כדי שלא יתגבר היצר הרע ח

אבודרהם | ומל את לבבך ואת לבב זרעך - רמז לעשיית התשובה בחדש אלול ח

כל בו | העושה תשובה באלול נענה בתפלתו ח

שני לוחות הברית | עשיית תשובה באלול על כל פגמי השנה ח

דברי חכמים - דעת חכמה | עשיית תשובה באלול קדם העדאת העדים בראש השנה ח

חומת אנה | חדש אלול ראוי ומיעד לשוב על חטאי ולקנות מדרגות קדשה ט

בית הלוי | ט

מעשי צדיקים ט

ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב

זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד יד

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

נכה מתחילים את היום!

נושאים בפרשת נצבים וילך

רמזי הכנה לראש השנה

תורת אמת

רבי יהודה לייב איינר מלובלין זיע"א קריאת פרשת נצבים בשבת קדם ראש השנה - חזק ועודד שלכל אהר ישנה יציבות ותקומה לפעל ישועות

בכל השנים קורין סדרה זו בשבת שקדם ראש השנה, יש לומר הענין, כי שבת קדש הוא המקור שכל קדישאן נפקין מניה, והשבת הקודם לכל קדשה הוא המקור של אותה הקדשה, וקדשת יום הנורא הבא לקראתנו שאנו מפירים היטב שעמידתנו דלים ורקים, וכל אחד ואחד מכיר את מעמדו, ומוסר פלמתו נגדו, ויראתו יתברך על פניו איך יוכל לגשת אל יום הנורא הזה.

לזה אנו קורין הסדרה הזאת בשבת שלפניו, להמשיך לנו התקף והבטחון ליום הנורא הזה, במאמרו יתברך 'אתם נצבים היום' (דברים כט ט), שלכלנו יש מצב ותקומה, שאדרבה מעצם השברון לב הנה נמשך השועה, כמו שנרמז במלת 'היום', כמו שהיום מאפיל ומאיר, כפרוש רש"י ז"ל.

כי לית נהורא אלא האי הנפיק מגו חשוךא (וזהר ח"א לב), ומעצם גדל השברון לבנו יש לנו בטחיות שפודאי יהיה לנו כל מיני ישועות לכל פריטי נפשות, ולא ידח שום אחד, כמו שנגאמר (כט י"ב) 'טפכם נשיכם וגו' עד שאב מימך וגו', למען הקים אתך היום לו לעם:

בית אהרן

רבי אהרן מסקלין זיע"א

קדם ר"ה על האדם להשלים כל קומתו בשלמות להתיצב לפני הקב"ה | שבת קדם ראש השנה - עלית כל השנה והכנה לראש השנה

הנה כבר דברנו מזה, אשר בכל השנה, היום של שבת הוא העליה מכל ימי השבוע, וכמו כן השבת שלפני ראש השנה הוא העליה מכל השנה, וגם השבת שלפני הרגל הוא הכנה להרגל, אשר לזה נקרא השבת 'תחלה למקראי קדש', כי שבת נקרא 'קדש' ורגל נקרא 'מקראי קדש' כי הוא מקבל חיות וקדשה מן השבת קדש, ולזה נקרא שבת 'תחלה למקראי קדש', כי הוא קדם הרגל, והרגל מקבל ממנו חיות וקדשה.

כשמכין עצמו ושכ בתשובה מסייע לשלמות כל העולם | טעם קריאת פרשת נצבים בשבת קדם ראש השנה

וזה ידוע שבכל מקום שנגאמר 'היום' הוא ראש השנה (וזהר ח"ג רלא), לכן קורין זה הפרשה קדם ראש השנה אתם נצבים היום - הינו שצריך כל אדם להיות נצב לפני הקדוש ברוך הוא קדם ראש השנה.

ומהו לשון נצב, שצריך לראות שיהיה הקומה שלו בשלמות, וכשמשלים כל אחד הקומה שלו אזי יהיה שלמות לכל העולם, כי אין באפשרי להיות שלמות הגמור בלתי אם כל ישראל הם באגדה אחת וכל אחד רואה להשלים קומתו להקדוש ברוך הוא - על ידי שסגל מצות ומעשים טובים, ובלתי זאת אין באפשרי להיות קומה שלמה לעולם.

משל מהרה"ק רבי שלמה מקרלין זיע"א

וכפי שאומרים בשם הרב הצדיק הקדוש מורנו הרב רבי שלמה קרלינר זצ"ל, למשל שהיה צריך מלך אחד לקח איזה דבר ממקום גבוה מאד ולא היה לו כל כך סלמות הרבה, מה עשה, העמיד כמה אנשים אחד על חברו עד שהגיע העליון למקום הגבוה שהיה הדבר מנח שם. והנה אין באפשרי לומר שהאיש העומד על הארץ אינו נצרך לזה, הלא אם ילך האיש ההוא ממקומו יפלו כלם.

כן הוא הדבר ממש בקדשת הקדוש ברוך הוא, כי באמת אין באפשרי להשיג חיות הבורא ברוך הוא בלתי אם יש ששים רבוא ישראל והם כללות ישראל. והגם שיש בזה אנשים קטני הערך, עם כל זאת בלעדם לא ישיגו הגדולים חיות הבורא ברוך הוא. וכל הצדיקים המשיגים חיות הבורא ברוך הוא מתקבים להתאחד עם כל ישראל.

לזאת צריך כל איש ישראל להכין עצמו להיות קומה שלמה - כל אחד לפי ערכו וערך נשמתו. ואם רואה האדם שפול ערכו ומעשיו מקלקלים, שזה נקרא חשך ואפל, אזי יחזק עצמו בעבודת השם יתברך ויאיר לו השם יתברך ויהיה לך ה' לאור עולם' (ישעיה ס ט).

יהיה לך ה' לאור עולם - על ידי התשובה מאיר הקב"ה לאדם

ובאמת מדבר הפסוק מן אורו של הקדוש ברוך הוא שמאיר לכל העולמות מאורו יתברך שמו בכל דבר ודבר, ואם

ירצה ה' כשיהיה שלמות הגמור אז יהיה ה' לאור עולם, הינו שיתגלה אורו שהיה בעת בריאת העולם ונגזו לצדיקים. גם זה הולך על כל אדם, כשרואה שאפל לו מצד מעשיו ועושה תשובה באמת, אזי מאיר לו הקדוש ברוך הוא בלבדו ומשיג חיות הבורא ברוך הוא וכו'.

וצריך כל אחד לעשות תשובה, ובפרט בראש השנה וכו', ולזה איתא במדרש (ויקרא רבה כא ד) 'ה' אורי' בראש השנה וישע' ביום הפפורים, כי באמת כשישראל עושין תשובה בראש השנה, ובפרט בעת תקיעת שופר, מביאים על ידי השופר אורות עליונים עד שמאיר להם בכל השנה, אמרן בן יהי רצון:

תולדות יעקב יוסף

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א

תמיהה איך אין הכריות חרדים מיום הדין

שלישה ספרים נפתחים בראש השנה, צדיקים גמורים ורשעים גמורים ובינונים וכו' (ר"ה טז). הצדיק גמור אשר בכל יום הוא שב בתשובה, וכמו שאיתא בש"ס (ברכות יט) אם ראת תלמיד חכם שעבר עברה ביום וכו' ודאי עשה תשובה - אם בן אינן עצבים מיום הדין, וכמו שכתב האלשיך על פסוק וצדיקים ישמחו ויעלוזו לפני אלהים' (תהלים סח ד) שהוא יום הדין. וכן רשע גמור, 'אין אלהים כל מזמותיו' (שם י ד), לבס בריא אולם - שאינם חרדים מיום הדין.

אך התמיהה על הצדיק שאינו גמור ורשע שאינו גמור, ומכל שכן בינונים, שהוא סתם רב העולם כמו שאמר אב"י בינונים אמן (ראה ברכות סא:), אם בן ודאי יש לתמה עליהם - איך אינם חרדים מיום הדין הגדול והנורא.

הסתמכות הכריות שלא לירא מיום הדין על פי משל

אפס התשובה לזה, שיש התנצלות אדם ובהמה תושע ה' (תהלים לו ט). והוא על פי משל ששמעתי, אורח נטה ללון בעיר גדולה אצל אחד מחשובי העיר, וכאשר רבו אנשי העיר לשלח דבש וזין לאורח נכבד, נמצא איש אחד חכם בעיניו, וסבר שיהיה רב משלחי משקה טוב, ושלח הוא מים על סמך שיתערב ברב טוב, וכן המציא המצאה זו שני ושלשי והרבה

נושאים בפרשת נצבים וילך

בזה, ונמצא שהוא פלו או רבו מים, ודברי פי חכם חזן.

באור הפסוק 'למען ספות הנה את הצמאה וכו' על דרך הניל'

ובעינין זה פרש בספר עוללות אפרים (מאמר קטט), כי הצדיק נקרא 'צמאה' לשמע תורה ומוסר וילקיים המצות, מה שאין בן הרשע נקרא 'הנה', שהוא שבע מלקיים תורה ומצות. ויפן יתברך לומר שלום יהיה לי, מאחר שהרב צדיקים אם בן גדון העולם אחר רבו, וגם מעט הרשעים נדונין לחיים, וזהו שנאמר למען ספות הנה את הצמאה וכו' (כט יח), יענין שם, ודברי פי חכם חזן.

באור הפסוק 'אתם נצבים' על דרך הניל'

ובזה יובן דברי תוכחת משה אתם נצבים היום כלכם, רצה לומר שתמה עליהם, איך היום בראש השנה יום הדין הגדול והנורא, איך אתם נצבים בקומה זקופה ואינם חרדין מיום הדין, בשלמא צדיקים גמורים, או רשעים גמורים שהם תאר דתן ואברים, שפיר יצאו נצבים וכנ"ל, מה שאין בן אתם כלכם מהו הבטחון שלכם.

אלא ודאי שאתם סוכרים שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך למען ספות הנה את הצמאה כנ"ל, ובאמת זה אינו, פי ורבעה בו וגו'. ובאמת פי יש אחר דין הפללי דין פרטי, אז רשע בעונו נתפש (וכו' פרשת פנחס ד"ה ונחזור לביאור):

בת עיני

רבי אברהם דב מאגרוטש זיע"א
לפני מחשבה דבור ומעשה יש להתבונן האם הם לרצון ה'

עקר העבודות הוא לשקול כל דבר ודבר משלשה בחינות מחשבה דבור ומעשה, שצריך להתבונן בשכלו קודם שייעשה וידבר ויחשב דבר אם יצמח מזה נחת רוח להבורא ברוך הוא, ואם הוא רצון אלהינו יתברך אז יחשב או ידבר או יעשה הדבר ההוא.

ובכלל גדול הוא שיהיו כל מעשיו רק אחר ההתבוננות בשכלו לפני מי הוא עומד ולפני מי עתיד לתן דין וחשבון על כל דבר ודבר, ואחרי אשר יזכר את בורא עולמים ברוך הוא במחשבתו, אז יכול לעשות ולדבר כפי מה שירצה, כמאמר הפתוח (דברים יג ה) 'אחרי ה' אלהיכם תלכו', הינו שתלכו ותעשו כל הדברים רק אחר ה' אלהיכם, הינו שמקדם תעלו על מחשבתכם את הבורא ברוך הוא, ואחר

כך תלכו ותעשו דברים הצריכים לכם.

הדין בראש השנה על שלא חשב לכבוד השית'

והנה איתא בזהר הקדוש (ח"ג רלא) על פסוק 'ויהי היום ויבוא גם השטן בתוכם להתניצב על ה' (איוב ב א), וזה לשונו: 'ויהי היום' זה ראש השנה, 'להתניצב על ה' על יקרא דה', מאן הוא דלא חייש ליקרא דיליה. הינו שבראש השנה המשפט לאלהים הוא על מאן דלא חייש ליקרא דמלכא, הינו שכל המעשים שהוא עושה הוא שלא בהתבוננות השכל יקרא דקודשא בריך הוא, שלפני מי הוא עומד ולפני מי הוא עתיד לתן דין וחשבון.

'אתם נצבים' בראש השנה לדין על לפני ה' אלהיכם'

וזהו 'אתם נצבים היום', הינו שהיום הוא ראש השנה, אתם נצבים כלכם למשפט לפני ה' אלהיכם, על זה שכל מעשיכם המה שלא בהתבוננות, וזהו לפני ה' אלהיכם, הינו שמעשיכם המה לפני קודם שתתבוננו ליקרא דה' אלהיכם, והאמת הוא שצריך להיות בבחינת 'אחרי ה' אלהיכם תלכו' כנזכר לעיל, ועל ידי זה שמעשיכם המה שלא בהתבוננות, אתם נצבים למשפט בראש השנה.

כי העקר הוא לידע קודם כל מעשה לפני מי הוא עומד ולפני מי עתיד לתן דין וחשבון, ואז אם יהיה זה רצון הבורא ברוך הוא ונחת רוח לפניו יתברך יעשה, ואם לאו לא יעשה. השם יתברך יזכנו לזה הבחינה. בן יהי רצון, אמן:

בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

'אתם נצבים היום כלכם' - ביום הדין נצב לפני הבורא כל העבר וההנה של האדם

הטבע של בשר ודם, שתקוק בזכרונו רק התקופה שהוא נמצא בה, אכל הקדוש ברוך הוא שהוא למעלה מהזמן, יודע ועומד נכחו כל מה שנעשה עם האדם בכל התקופות והזמנים מיום הולדו. וזהו אתם נצבים היום - ביומא דדינא הונכם כל העבר והנהיה שלו:

גם אם הלפני על האדם רב ימי חדש אלול ללא כל מעש עדין ביכולתו לתקן הכל בימים האחרונים

הכל הולך אחר החתום. אלול הוא בחינת ערב שבת ותשרי בחינת שבת, וכמו שאמרו רבותינו הקדושים זי"ע שכל

ההשפעה הידרת משבת קדש לימי החול הוא על ידי תוספת שבת מה שאיש יהודי מוסיף מחול אל הקדש, כי קדשת שבת עצמה גבוהה מאד, כמו בן ההשפעה והברכה לכל? מות השנה הוא מזה שמוסיף בתשובה ומעשים טובים מאלול על תשרי.

ואם עברו ימי אלול עד עכשו ועדין לא הוסיף בהם פלום, ישתדל לכל הפחות שאלו הימים האחרונים לא יעברו לריק. ומי שמקדש עצמו במתן לו הוא גם בן ענין מוסיף מחול אל הקדש, שמהחול שלו נעשה קדש, ואז הקדש שלו הוא קדש קדשים.

הרב הצדיק רבי יואל טשפלו ו"ל שמע פעם אחת שגוי אחד אמר לפני שיהיו עובדים ביחד באסיפת התבואה והפרות מן השדה, אם החדש הזה נתעצל ולא ניגע בעבודתנו לא יהיה לנו כל השנה מה לאכל, וזה היה בחדש אלול, ונתלהב מזה מאד בעבודת ה':

מקור ברוך

רבי ברוך מסענט זיע"א

'אתם נצבים' - גם מי שברח מהתשובה במשך כל חדש אלול יתיצב עתה ויזכה לשנה טובה

איתא מהרב הקדוש רבי שמחה בונם מפשיסחא זיע"א על הפסוק 'אתם נצבים היום', על דרך משל לחיל שברח מהחטיבה בעת שלום, ואחר כך בעת מלחמה חזר לחטיבתו, אף על פי שזמן הראוי היו צריכים לענשו על שברח מחטיבתו, אכל פאשר המלך רואה את המסירות נפש של החיל שהצטרף לחטיבה מרצונו הטוב מוחל לו על זה.

כך היה לנו כל חדש אלול לשוב אל ה' ולא חזרנו עדין בתשובה, וכשאנו באים להתניצב לפני השם יתברך בימים הנוראים ביחד עם כל ישראל, אז השם יתברך מוחל לנו. וזה אתם נצבים היום - תתיצבו היום בראש השנה בתורה לחטיבה, ואז השם יתברך ימחל לכם על צוונותיכם אף שלא שגנו עדין.

וזה הרמז של יומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב' (ו ט) ראשי תבות אלול, פי בשעה שפלים מתיצבים לפני השם יתברך הוא בבחינת ברית מילה ששבים אל ה', ובכנות כך השם יתברך מותר לכלם.

הנה אלו שברחו במשך כל החדש, יראו להצטרף בתורה לחטיבה, ואז יזכה

היום כלכם לפני ה' אלקיכם, וכאשר הבאתי לעיל בשם הרב הקדוש אבי אדוני מורי ורבי זצלה"ה עין שם.

אם כן ראוי שכל איש לפי שכלו יחזר בתשובה קדם ראש השנה, ועל כל פנים ערב ראש השנה בכדי שיוכל לעמוד ביום הדין פנים בפנים, ואז תזכו אתם נצבים היום כלכם לפני ה' וכו' - שתעשו מצב לפני ה' שתעשו פניה אל הרחמים וההויות שייבאו עלינו ועל כל ישראל, ונצא נפאי בדין ביום מחר ויציא לאור משפטנו איום קדוש והבן אמן (פרשת נצבים):

דעו נא אחי, כי טוב להתעורר ולחזור בתשובה קודם ראש השנה יום הדין הגדול והנורא, למען נוכל לעמוד ביום מחר פנים בפנים. כי הלא עינינו הרואות, כשפעם אחד על חברו או חטא כנגדו אין יכול להסתפל בפניו, והלא דברים קל וחמר, אם מפני בשר ודם פן, מכל שפן לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה.

ואם פן, אם לא נשובה בערב ראש השנה בהאיך אנפין נוכל ליקום ליום הדין, הלא מקרא מלא דבר הכתוב 'אתם נצבים

שהשם יתברך ירחם עלינו ויקבל את כל התפלות, ובקשות, ודמעות בני ישראל שישתפכו בזמנים אלו. וכל הרהורי התשובה שהיה לנו. ונזכה שתפלותינו יעלו יחד עם תפלות כל צדיקי הדור. תכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה. אמן פן יהי רצון:

דעת משה

רבי משה אלקיים בריעה מסודניץ זיע"א יש להתעורר לשוב בתשובה על כל פנים בערב ראש השנה

פרשת נצבים וילך

עליו באותה שנה בסתר ובגלוי ולשוב על הכל בתשובה שלמה, וזהו לעשות את כל דברי התורה הזאת, דהיינו, בחדש אלול עשה תשובה כדי לעשות ולתקן את כל דברי התורה הזאת:

ושב ה' אלמך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים וגו' (וכל מי שאינו מאמין בו (במלך המשיח), או מי שאינו מחכה לכיאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבנו, שהרי התורה העידה עליו, שנאמר ושב ה' אלמך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו', אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו', והכי אף ה', רמב"ם מלכים פ"א ה"א (ל א))

באר משה

רבי משה יחיאל מאוירוב זיע"א שתי דרגות בצפיה לכיאת המשיח **מבאר** בדבריו, שקיימת חובה על כל אדם מישראל להאמין בכיאת המשיח, ומי שאינו מאמין בזה, הרי הוא כופר בכל התורה.

ולכאורה יש להעיר על הלכה זו, שהרי אמרו חז"ל (סנהדרין צו:): וכי מאחר שמדת הדין מעבכת אנו למה מחפין, לקבל שכר וכו', משמע שלכאורה אין העדר הצפיה בגדר חטא, אלא שלמחפה צפוי שכר על כך, ולדברי הרמב"ם מבאר שמי שאינו מצפה הרי הוא כופר.

ברם שני מיני צפיה ישנם, קיימת צפיה שהאדם מחפה בהשתוקקות עזה בכל עת ורגע לכיאת המשיח ומתפלל על כך, וכמו שאיתא בזהר הקדוש (ח"א קל:) על הכתוב 'עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחפה לו' (ישעיהו סו א) - כמה דאית

להיות ראוי לטוב הצפון **אבל** הכל יפצה פיהו, אך רבא, על הצדיקים נמשכין חוט של חסד ו'חנה מלאך ה' סביב ליראיו' (תהלים לד ח), והעניות לא בא מחמת התעוררות הדינים, רק מחמת רחמנות, כמו שכתבתי לעיל 'פי את אשר יאהב ה' יוכיח' (משלי ג יב) לזכות אותו לרב טוב הצפון אשר יפה שעה אחת מפל קורת רוח בעולם הזה.

ועל דרך זה נראה הרמז במה שאמרו האי עלמא כבי הלולא דמ'א (עירובין נד:), כי אנו רואים בדרך העולם והנהגה שנהגו בהלולא, יש נותנים לרחוקים לאכל ולשתות הרבה יותר מדאי ולקרובים אינם נותנים מאומה, ובדאי לא מחמת שנאה, רק מחמת אהבה, וכן הדבר הזה מה שיש להצדיק עניות הוא מחמת קרבה, ולרחוקים ביותר נותנים לאכל ולשתות (שיר השירים):

הנסתרת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת

(כט כח)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א רמז הפסוק על כך שיש לפשפש במעשיו ולשוב בתשובה בחדש אלול

אפשר לרמז, ליה' אלהינו והנגלת לנו ראשי תבות 'אלול', דבחדש אלול צריך האדם להתעורר ולשוב בתשובה, שהוא עת רצון לקבלת התשובה, וגם פן ימי הדין באים (שהם) ראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום הכפורים, וצריך לחפש בחורים ובסדקים כל מה שעבר

והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרות לבי אלך למען ספות הרנה את הצמאה (כט יח)

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מייזליש זיע"א

פתוי היצר לצדיק לזנוח את דרכו ולהלך בדרך רב העולם - כראותו שהדינים נמשכים עליו

כשיצר הרע רואה שהצדיק הולך ומתמוטט, אזי מתגרה בו כי חס ושלום לית דין ולית דיין, ואומר פי 'סביביו נשערה מאד' (תהלים ג ג ראה יבמות קכא:): ושגגות נחשב להם כפדונות (אבות פ"ד מ"א), ומה לך לצרה זאת.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

ועל דרך זה אמרתי פרוש הפסוק והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרות לבי אלך למען ספות הרנה את הצמאה, וכפרוש רש"י שהשגגות יהיו לו כפדונות, וקשיא תור לשון, דהא אחר כך כתיב 'לא יאבה ה' סלח לו'.

ועל דרך הנ"ל אפשר כי זה עדין מפתוי היצר הרע שיאמר שילך בשרירות לבו, פי ההולך וחרד בדרכי ה' מדקדקים עמו כחוט השערה והשגגות נעשין לו כפדונות, וזה למען ספות הרנה את הצמאה - ולמה לך שתעורר אליך מדיני דינים העליונים לזכך אותך, וראה כמה עשירים שהולכים בדרך הפשוט, בפרט שהם רב העולם, כי דאיתי בני עליה והמה מועטים (סוכה מה:), ואחרי רבים להטות (שמות כג ב), ואין לך אלא הרג בקר ושחט צאן (ישעיהו כב א).

שקר נקט היצר במענהו, כי הדיוק הדין על הצדיק הוא חסד נמור - כדי לזככו

פרשת נצבים וילך

וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל (לא א)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

משה מודיע לישראל שיוסיף להתנוצץ בכל הדורות

שעת פטירת משה רבנו עליו השלום, וכא להודיע לבני ישראל, אף על פי שהוא כולל כל הששים רבוא פרושים, אל יעלה בדעתם פיון שמסתלק מן העולם יסתתמו הפרושים לעולם, לזה בא לומר שהוא מתנוצץ בכל דור ודור ומופיע להם פרושי התורה כל דור ודור מה שראוי לו.

וזהו שאמר וילך משה, דהינו, אף על פי שהולך משה לבית עולמו, לא תאמר שיתעלמו הפרושים של התורה שהיה יודע מישראל, שהרי מתנוצץ בכל דור ודור ומודיע להם.

וזהו וידבר את הדברים האלה, הם פרושי התורה, בכל דור ודור חוזר ומגלה להם, עד שימצאו כל הששים רבוא פרושים בכללות כל ישראל. וזהו שאמר אל כל ישראל, דהינו, הדברים האלה שהם כל פרושי התורה, תמצאם בכללות כל ישראל על ידי שחוזר משה ומתנוצץ בהם בכל דור ודור ומודיעם:

והסתרתי פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות (לא ז)

עטרת ישועה

רבי יהושע מד' יקוב זיע"א

'והיה לאכל' - הקב"ה ישפיע לנו פרנסה ומאכל

איתא בתקוני זהר (תיקון ו כב) צווחין ככלבין הב הב לן חיי הב לן מונא, והינו שאין להתפלל באלו ימים הקדושים רק על תקון השכינה. ובאמת זאת היא רק מצדינו, אבל הקדוש ברוך הוא כביכול תפץ בטובת בניו עם בני ישראל, וגם בימי ראש השנה משגיח עלינו לרחמה שנקתב בספר פרנסה וכל טוב, ואינו תפץ כלל מסירות נפשם של ישראל בפעל.

וזהו והסתרתי פני מהם והיה לאכל, הינו שהקדוש ברוך הוא כביכול אומר, אף שעם בני ישראל אינם מתפללין שום דבר, רק תמיד על השכינה שמים פניהם, עם כל זאת כביכול אני הסתרתי פני מזה, רק והיה לאכל, שאשפיע להם פרנסה וכל טוב, ליען ומצאהו רעות רבות וצרות, הינו

ממשיך ומפרט בפיו . . לעשותו מוכן, שיש חדוש גם בנוגע לדבור ועשית האדם.

באר הענין בדרך נפלאה על יסוד לשון בעל התניא זיע"א בשער ספרו

ויש לומר נקדת הפאור בזה: אדמו"ר הזקן כותב בריש ספר התניא (ב'שער' הספר), שהוא מ'סוד על פסוק פי קרוב אליך הדבר מאד כפיך ובלבבך לעשותו, לבאר היטב איך הוא קרוב מאד בדרך ארצה וקצרה בעזרת השם ותפירה.

ויש לבאר, שאין פונת אדמו"ר הזקן לשתי דרכים, דרך ארצה ודרך קצרה, אלא לדרך אחת שהיא 'ארצה וקצרה'. וכמו שמצינו בספור הו"ל שבטוי זה (דרך ארצה וקצרה) פרושו דרך אחת:

'אמר רבי יהושע בר חנניה . . פעם אחת הייתי מהלך בדרך וראיתי תינוק יושב על פרשת דרכים, ואמרתי לו באיזה דרך גלף לעיר, אמר לי זו קצרה וארצה וזו ארצה וקצרה, והלכתי בקצרה וארצה פיון שהגעתי לעיר מצאתי שמקיפין אותה גנות ופרדסין תזרתי לאחורי אמרתי לו בני הלא אמרת לי קצרה, אמר לי ולא אמרתי לך ארצה' (עירובין נג.).

הינו שעבודת ה' בפיו ובלבבך לעשותו היא 'דרך ארצה' (וכמבאר בארצה בספר התניא איך להגיע לאהבת ה' עד שתיבא את האדם למעשה בפעל - 'לעשותו'), אלא שהיא גם דרך קצרה, פיון שעל ידי זה מגיע אל 'עיר אלקינו' בלי מניעות ועכובים.

באר הדברים: אף על פי שיש אהבה טבעית בלב כל ישראל, וקרוב מאד לעורר ולגלות אהבה זו שישנה בלבו פנימה בטבעו מתולדתו, מפל מקום, פיון שמצד עצמה היא מסתרת, דרושה עבודה וגיעה גדולה שאהבה זו תחדר בכל מציאות האדם (עד לפיו... לעשותו).

וכל זמן שלא תדרה האהבה בכל מציאות האדם הרי האדם 'רחוק' מקיום התורה ומצות, כי אפשר שיהיו לו מניעות ועכובים כו' - על דרך משל הנ"ל ד'דרך קצרה וארצה', שהיא דרך כזו, שההליכה בה (בכמות) היא קצרה, אבל בנוגע להגיעה למחוז תפוז, הפניסה לעיר, הרי היא ארצה, כי אף שנמצא סמוך ממש להעיר, יש דברים המונעים ומעכבים כניסתו;

ורק כאשר ישנו גם בפיו גו' לעשותו הרי זה 'דרך ארצה וקצרה', שאין מניעות ועכובים לכנס לעיר אלקינו, ולכן רק אז נעשה 'קרוב' לקיום התורה ומצות (חלק ל"ד עמ' 174-173):

אמר 'הכה את איוב בדברים' (איוב לב ד), ואלין אנון דדחקין למלה דחכמתא.

וכמו שאומרים ב'אני מאמין' - 'אחכה לו בכל יום שיבא', הינו שהוא משתוקק ומצפה בגעגועים עזים לביאת המשיח, שהיא מדרגה גבוהה בצפייה לישועה, ועל זה מקבלים שכר ביחוד, אבל לצפות לביאתו, חייב כל אחד מישראל.

ועל זה שואלין ביום הדין כל אחד מישראל 'צפית לישועה' כמו שאיתא (שבת לא.), ועל זה נתפון הרמב"ם, שאם אין האדם מצפה לביאתו, הרי הוא כופר בתורה בלה:

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה גו' ולא רחקה גו' לא בשמים גו' ולא מעבר לים גו' כי קרוב אליך הדבר מאד כפיך ובלבבך לעשותו (ל יא-ד)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מלויבאוויטש זיע"א

מפשטות הפסוקים משמע שעקר החדוש כ'קרוב אליך הדבר מאד' הוא בנוגע להפיכת הלב מתאוות העולם הזה לאהבת הבורא

והנה לפי פשט לשון הכתובים מוכן, שזה ש'קרוב אליך הדבר מאד גו' הוא חדוש, דיש קא סלקא דעתך (על פי תורה) ש'המצוה הזאת' - התורה ומצות - היא 'נפלאה' ו'רחוקה', והכתוב מחדש ש'קרוב אליך הדבר מאד גו'.

ועקר החדוש הוא בנוגע ל'ויבלבבך', וכפי שכותב רבנו הזקן (בספר התניא ריש פרק ז), 'דלכאורה הוא... נגד החוש שלנו... שאין קרוב מאד הדבר להפך לבו מתאוות עולם הזה לאהבת ה' באמת, וכמו שאיתא בגמרא (ברכות לג.) אטו יראה מילתא זוטרתיה היא, וכל שפן אהבה'.

וזהו החדוש שבכתוב, שענין זה (ד'ויבלבבך') הוא 'קרוב אליך' . . מאד, וכמבאר בארצה בספר התניא (פ"ח ואל"ף), איך הדבר 'קרוב מאד' לכל אדם להגיע לאהבת ה', כי יש אהבה טבעית המסתרת בלב כל ישראל, שהיא ירשה לנו מאבותינו, ואם פן אין האדם צריך להוליד ולחדש האהבה לה' בלבו, אלא רק לגלות האהבה שישנה בלבו פנימה בטבעו מתולדתו.

מהמשך הפסוק 'כפיך וגו' לעשותו משמע שהחדוש הוא גם לענין דבור ועשית האדם

אבל לכאורה אין זה באור מספיק, דקשה לומר שעקר החדוש ד'כי קרוב גו' הוא רק בפרט ד'ויבלבבך', כי מזה שהכתוב

המצות, וישפיל ידוע עד היכן הדברים מגיעים (וילך תרע"ב ד"ה ואמר):

בת עין

רבי אברהם זב מאברקטש זיע"א על ידי ענוה אפשר לעמוד ולהעמיד בימים נוראים

עקר הדבר המביא את האדם שיוכל לעמוד לפני הבורא ב"ה להתפלל ולבקש מאתו על בני חיי ומזוני בימים הנוראים הללו הוא על ידי בחינת ענוה אמיתית (נצבים ד"ה עוד יש לרמז):

צדיק

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א הצדיק הכוב ב'ה' אף כשעוסק בצרכי ביתו וזוכה למדרגה ששם ה' הולך לפניו תמיד

וכן הוא בכל דור ודור וכו' יש צדיק שהוא כללות של הדור ומתבודד תמיד בחדרי לבו אף כשעוסק עם בני ביתו בצרכי עולם הזה, הוא יכול לזכות למדרגה זו שהשם יהיה הולך לפניו תמיד להאיר לו ללכת יומם ולילה בעבודת הקדש (וילך ד"ה הנח):

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א מדרגת וגדלת קדשת הצדיקים

ועינינו הוראות אשר כל צדיקי הדורות וקדושים אשר המה בארץ, נתעסקו כל ימיהם בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, ומסרו נפשם בכל שעה על התורה והעבודה, ומכל תנועות אבריהם וצעדי הגליהם היה נכר גדל פחדם ויראתם מפני השם ית' ומקדר גאונו, ויצא שמש למרחוק לגדל סגופיהם ובקשתם את ה' בכל לב, ובדרך הזה יהלך כל המבקש ה' ונכסף להיות מעבדיו (נצבים ד"ה כי המצוה):

הצדיק הוא כמו בית יד להאחו על ידו ברבקות הבורא

והצדיק המדריך את עם בני ישראל איך לעבד את השם ולדבקה בו ית' ולהשיג מציאותו ית'ש, וכזה הוא מקשר אותם בשרשם להתאחד ולהתדבק באחדותו הפשוט, הצדיק הזה הוא דוגמת יד ובית אחיות הכלי, שקמו שעל ידי יד הכלי נוח לטלטל את הכלי ולאחו אותו, כן על ידי הצדיק נוח להתאחו ולהתקשר באחדותו, שהוא מורה דרך איך לחזר בתשובה ולהתקרב לבוראו (ד"ה א"י אתם נצבים הדר):

באור הכתוב על דרך הנ"ל

וכזה יש לפרש ואנכי – בחינת אמונת אנכי יתברך שמו שקבלנו מהר סיני. הסתר אסתיר פני – אמר הכתוב בכפילא הסתר אסתיר, כי אם היה לעולם להפך כי כל הפושעים ומורדים תעשרו חס ושלום, אז היה נראה התגלות מציאתו יתברך שמו, גם מזה ההסתר פנים בדברי הנ"ל.

על כן גם זה ההסתר פנים לא יהיה לעולם, ולפעמים יצליחו גם היראי אלקים, ואם כן אין ראיה מברחת עוד פנזר, על כן זהו יהיה עוד ההסתר פנים ביותר שיחשבו חס ושלום כי בטבע בלבד יתנהג.

וזהו שאמר כי פנה אל אלהים אחרים – הינו שעל ידי זה יפנו חס ושלום אל מחשבת עבודה זרה, אשר הוא למי שאינו מאמין חס ושלום בהשגחתו יתברך שמו, וזהו הנסיון הגדול, ה' יצילנו ויעזרנו במהרה ב'מינו:

לשונות של אור

חנוך

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

טרתת האב ורצונו להמשיך ילדיו לעבודת ה' גורמת להם הארה

טרתת האב ורצונו להמשיך את טפיו לעבודתו יתברך, הוא גורמת שכל שיתן ה' יתברך הארה לבניו (וילך תרל"ד):

ימים נוראים

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

יש לערך עבודת החדש תשרי בהתלהבות יתרה וברגש עצום

וכזה למוד גדול לאיש הנלכב בימי הנוראים אלו – שלא להיות קר רוח, אלא יעשה כל עבודת החדש השביעי בהתלהבות יתרה וברגש עצום, ובכח זה עומדין בקומה זקופה ומנצחין דינא, וכל איש ואיש לפי מדרגת התלהבותו וזכה בדין (נצבים תרע"ג ד"ה אתם):

עקר התשובה – לקדש עצמו במתור לו

וזה למוד גדול לאדם לידע שכמי התשובה העקר לקבל על עצמו להיות מקדש עצמו במתור לו מהיום והלאה ונדאב לבו על העבר, ולא תהי' די לו הקבלה על גופי

פי על ידי עבודתנו בתשובה בחדש אלו שיש בו תרצ"ו שעות אתון צרות כו':

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל-הרעה אשר עשה כי פנה אל-אלהים אחרים (לא יח)

חיים ושלום

רבי חיים אלעזר ממנוקאטש זיע"א

באור הכתוב בהקדמת מענה הרב הקדוש מרוזין זיע"א למתאוננים על ההסתר בהצלחתם של פורקי על במסחר ועשירות

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים. יש לפרש על פי מה ששמעתי ומקבל בידינו, כי בבא הרב הקדוש איש אלקים מורנו הרב רבי ישראל מרוזין זיע"א למדינה זו של מלכות עסטרייך, אז היה בעיר אחד בגאליציען הנודעה לנו, התחילו לפרץ מתחדשים פורקי על של תורה מדרך אבותינו וקראום דייטשעין.

וזהו היה הנסיון ליראי אלקים אחינו בני ישראל, כי באשר התחילו הרשעים לפרק על אז התחילו מיד להצליח במסחרם ונעשו עשירים ביותר.

ונסעו מהחסידים יראי אלקים להרב הקדוש הנ"ל וספרו לו הרעה הזאת הנזכר בעירם, וגם ההסתר פנים בעונותינו הרבים, פי בהיותם עובדים על התורה מיד החלו להצליח פנזר.

עצם הצלחת הרשעים ופורקי על היא אות על השגחה פרטית מכונת

וענה הרב הקדוש הנ"ל – תמהנו מדוע לא יעשו תשובה הכופרים המתחדשים האלו, הלא מזה בעצמו יראו השגחה פרטיות מאתו יתברך שמו שלא כדרך הטבע, בהיותם מצליחים פאשר יעברו על התורה, ויראי אלקים מדכאים ומענים, ונאם היה כדרך הטבע אז היה צריך להיות בטבע העולם כמנהגו, יש מהם מצליחין, ויש מהם יתענו, וכן ייראי אלקים יש מצליחין ויש להפך, אלא ודאי שזהו לנסיון פנזר, עד כאן תכן דבריו הקדושים הנזכרים.

ובאמת הדברים מפרשים בדברי רז"ל ורש"י ז"ל פרשת האזינו (פסוק וכפר אדמתו) לדעת רבי יהודה דקאי על ישראל איכה ירדף אחד אלף וישנים גיסו רבקה, אם לא פי צונם מקרם וגו', הינו שמזה בעצמו שהשונאים גוכרים חס ושלום שלא כדרך הטבע, יש ללמד מוסר ויראיה להנהגת השם יתברך בהשגחה פרטיות, עזן שם, והינו פנזר.

תפארת שלמה

רבי שלמה מראדומסק זיע"א
מדרגת רבני רבני אלימלך זיע"א לעת
זקנותו

יש צדיק אשר קדשתו בוערת כ"כ עד
אשר מי שפנים מעט בעונותיהם ולא
תקן כראוי אי אפשר להתקרב אליו, וכידוע
מאדומ"ו הרב איש אלקים מוה' אלימלך
זלה"ה ש'לעת זקנותו הי' קדשתו גדולה
מאד שלא הי' באפשרי לדבר עם
המסתופפים בצלו ואורייתא הוא דקמרתחא
ליה (וילך ד"ה ה' אלקיך):

קדשה

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א
האזהב השי"ת באמת אין לו שום תענוג
מדבר נשמי ואין לו שום תנועה בשום
אבר רק לצורך השי"ת
והנה תכלית האדם בעולם הזה, לעבד

את השי"ת בכל תנועותיו, אפלו באכילתו
ושתייתו ודבורו, הכל יהיה צורך גבוה.
והאזהב את השי"ת באמת, אין לו תענוג
מתענוגי עולם הזה מאכילה ושתייה ואשה
ובנים, רק להיות שהוא דבר נרצה לעבודת
השי"ת לגרם בזה יחודין עלאין. והנה
אדם פנה אין לו שום תנועה בשום אבר
רק לצורך השי"ת (ד"ה אתם נצבים):

שבת אחרונה

באר מים חיים

רבי חיים מצ'נוביץ זיע"א
כשבת שקדם ראש השנה מתעוררת
הארתו

ונמצאת למד מזה שגם ביום הגדול והנורא
עת משפט עמו ישראל בראש
השנה והקצבת חיותם ופרנסותיהם ומזונותיהם,
הנה הכל נעשה ונמשך בשבת שלפניו במקור
מים החיים (ד"ה אתם נצבים):

אמרי אמת

רבי יהודה לייב אייגר מלובלין זיע"א
שבת זו היא בכחינת יום האחרון בשנה
אף שיש אחריה ימים נוספים
השבת הזו היא בחינת יום האחרון מהשנה,
גם כשיש עוד אחריו ימי החול, כלם
נשפעים מקדשת השבת שלפניהם, נמצא
שהוא קדשת אחרית השנה (נצבים תרכ"ד ד"ה
השבת):

ישומח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א
על ידי שמירת שבת זו כראוי מתקנים
כל שבתות השנה
והנה שבת זה שהוא שבת האחרון מהשנה
שעברה, הוא נעוץ סופו בתחלתו, ועל
ידי שמירתו בקדשה ובטהרה נוכל לתקן את
כל מה שפגמנו בכל שבתות השנה שעברו
(נצבים וילך א):

אוצרות גאוני הדורות

מעשי בימי התשובה. ועל זה אמר הכתוב
"לא יאבה ה' סלח לו" שהאומר אַחַטָּא
ויום הפפורים מכפר אין יום הפפורים
מכפר. (באריכות מכוון חכמי ספרד נתיבות)

הנסתרת לה' אלהינו והנגלת לנו ולכנינו
עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת
(כט כח)

מעשה נסים

רבי נסים בהגן זצ"ל
על ידי חיוב הערכות יכול כל אחר
מישראל לקים ולעשות כל התורה
אפשר על פי מה שאמרו הקדמונים ז"ל,
מפני מה גזר הקב"ה על ישראל
שכל אחד נתפס בעון חברו אם אינו מוכיחו
מדין ערבות, מפני שכל אחד מישראל
צריך לקים כל הרמ"ח מצות עשה ושס"ה
לא תעשה שבתורה, ודבר זה אי אפשר,
לפי שיש מצות שאין אדם יכול לקים
לפי שלא נתחייב בהם, ויש מצות מיחדים
לכהנים בלבד, או לישראל בלבד וכדומה.

לכך עשה הקב"ה ענין הערבות, שכל
אחד נתפס בעון חברו אם אינו
מוכיחו, או אם אינו עושה בו משפט אם
הוא גדול הדור, וממילא כל אחד נהנה
במצות שמקיים חברו, ודגולה מדה טובה

לכאורה קשה, וכי לאחר שהאדם שמע
"את דברי האלה" יכול לומר
"שלום יהיה לי", אדרבה עליו לדאג ולירא
מהענין הצפוי לו.

ונראה לבאר, שדרכו של היצר הרע
לומר לאדם לחטא, ולסמך על
כך שבתדש אלול ובעשרת ימי תשובה
יחזור בתשובה, ויום הפפורים יכפר לו.
אמנם, המשנה ביומא (פ"ח מ"ט) אומרת
שהאומר אַחַטָּא ויום הפפורים מכפר אין
יום הפפורים מכפר.

והנה, תבת "שלום" עולה בגימטריה
תתקל"ו (ע"פ החשבון שאותיות
מנצפ"ך שבאים אחרי האות ת' שמספרה
ארבע מאות אז אחריה תבוא האות כ'
שמספרה עולה חמש מאות ואח"כ ס'
שמספרה שש מאות וכו') כמנין השעות
שיש בימי התשובה שהם ל"ט יום (כ"ט
יום של חדש אלול ובעשרת ימי תשובה)
שהם תתקל"ו שעות.

ומעתה, זהו שרמז הכתוב, "והיה בשמעו
את דברי האלה הזאת" פלומר,
לאחר ששמע את דברי האלה ודואג מהענין
הצפוי לו, אזי יבא היצר להסיתו ויאמר
לו 'עדין יכול אתה להמשיך במעשיך עד
שיבואו ימי התשובה, וכאשר ישמע האדם
לעצתו ויאמר בלבו "שלום יהיה לי"
שהרי יש לפני תתקל"ו שעות לתקן את

והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך
בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות
לבי אלך (כט יח)

אדרת אליהו

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל
החולך בשרירות לבו מחמת טענתו של
משה רבנו 'לי צוית ולא להם'
יובן בס"ד, כי ידוע (שמו"ר מז ט) שבזמן
שעשו ישראל העגל טען משה רבנו
ע"ה לפני הקב"ה 'לי צוית ולא להם' כפי
להצילם לפי שעה מן המקטרגי, ואם פן
השתא יש לך אדם בשמעו את דברי האלה
הזאת אין לו פחד, כי יאמר גם כי יעבר
ויחטא לא יבוא עליו שום קללה, והוא
מכח טענת 'לי צוית' וכו'.
וזה שאמר והיה בשמעו והתברך בלבבו
לאמר שלום יהיה לי' היקא, רצה
לומר שלום יהיה מכח טענת 'לי צוית',
וכאשר נצולו ישראל בעגל מכח טענה זו,
ולכן עתה כי בשרירות לבי אלך מחמת
טענה זו, הנה לאיש פנה לא יאבה ה' סלח
לו, שלא תועיל כנגדו טענת 'לי צוית'.

ויקרא יעקב

רבי יעקב סוקני זצ"ל
את התשובה יש לעשות מיד ולא להמתין
עד ימי התשובה

ממדת הפרענות, ואם פן אף על פי שזה לא קים מצוה זו, הרי הוא נהנה במה שקים חברו, באפן שבין כל ישראל נתקיימה כל התורה בכלל ובפרט.

וזהו פונת אמרו הנסתר לה' אלהינו, רצה לומר העברות שהם נסתרות מפני אדם הם לה' אלהינו ואין ישראל נענשים עליהם, אבל הנגלות לבני אדם, הם לנו ולבנינו, רוצה לומר מגיע לנו ענש מהם אם לא נוכיח או לא נעשה בהם משפט היכא דאפשר.

ונתן טעם לדבר שעשה ה' יתברך שכל אחד נתפס בעון חברו, הוא כדי לעשות את כל דברי התורה, כדי שכל אחד ינהה במצות שקים חברו, והוי כאלו הוא עצמו קים כל מצות התורה.

ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייד (ל ב)

לקט יהודה

רבי יהודה וורניקובסקי זצ"ל

שכר הכובש את יצרו בעולם הזה

והנראה לי בפשיטות על פי מאי דהאריך מורנו הרב רבי יעקב מדובנא בספריו באור על צדיק גמור וטוב לו, הינו דמי שכבש יצרו והתגבר עליו, עד שכחות הגוף גם פן הם מסכימים לעבודת ה', אז מגיע לו שכר בעולם הזה גם פן להגוף עבור הסכמתו, מה שאין פן בשעדין לא התגבר הטוב על הרע, רק הוא מתגבר על כחות הגוף וכובש אותם, ואם פן הגוף לא הסכים לעבודת ה' רק הנשמה, אם פן אינו מגיע להגוף בעולם הזה שכר כלל.

וזה דקאמר דלעתיד לבוא ומל ה' אלהיך את לבבך, דהינו שהגוף גם פן יסכים על עבודת ה' ולא יהיה צריך התגברות, ועל זה קאמר דלמאי יעשה הקב"ה פן, ועל זה התשובה למען חייד, הפונה, דעתה שאמה צריך לעבד בלי הסכם הגוף אם פן אי אתה יכול לחיות בטוב עולם הזה, דאינו מגיע לך שכר דהא נעשה שלא בהסכם הגוף, מה שאין פן לעתיד גם הגוף יסכים, ואם פן שפיר תוכל לחיות בטוב עולם הזה.

ונתן ה' אלהיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך. ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום (ל ט-י)

דרך חיים - שארית יהודה

רבי שמאל זנוויל חיים טוינר זצ"ל

נטילת מוסר והתעוררות מוסרי וענשי האמות

יש להבין מהו הסבה יהיה לגרם התשובה, פנין שהאלות יתן על השונאים, ולעיל (ד ל) אמר בצר לך ומצאוך וגו' ושבך עד ה' אלקיך וגו', והינו שהתשובה יהיה מתוך צרה, אבל כאן מה גרם יהיה לתשובה, ושטחיות הלשון מורה שעל ידי זה שיתן האלות על השונאים על ידי זה ואתה תשוב.

ונראה לפרש, דהנה דוד המלך ע"ה אמר (תהלים קיח ז) 'ה' לי בעוזי ואני אראה בשנאי, ופרשתי בלקוטי תהלים, כי היסורים שיש לאדם הם לטובתו, למען ישגה אחריתו וידע כי לא לעולם חסון, אולם דוד המלך ע"ה בקש מהש"ת כי ה' יהיה בעוזרו תמיד ולא יהיה לו יסורין כלל, ומה שצריך ליסורין למען יקח מוסר לנפשו, זה יראה בשונאו, שהשונאים שלו יהיה להם יסורין, ומהם יראה יקח מוסר שלא לעשות כמעשיהם.

וזאת הפונה בעצמה רמזה תורתנו הקדושה בפסוק הלז ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך וגו' ואתה תשוב ושמעת בקול ה' וגו', והינו שעל ידי זה שתראה בהאמות האלות והתוכחה, על ידי זה אתה תשוב ושמעת בקול ה'.

ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום (ל ט)

פני יוסף

רבי ישעיה יוסף פונטרימולי זצ"ל

ה' מאריך אפו אף לרשעים

יש לדקדק, הלא אם ישראל ישובו בתשובה ויעשו את כל מצות ה', הרי זה ודאי מפני שהם שומעים בקולו, ואם פן לשם מה הקדים משה ואמר "ושמעת בקול ה'".

ויובן, בהקדים את דברי הגמ' בסנהדרין (קיא) כשעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וכתב "אך אפים" (שמות לד, ט). אמר לפניו, רבש"ע, "אך אפים" לצדיקים, וה' השיבו, כי אף לרשעים הוא מאריך אפו. אמר לו משה, רשעים יאבדו. אמר לו ה', עתה תראה שאמה תצטרך לכו שאהיה אך אפים אף לרשעים. שפאשר חטאו ישראל בחטא העגל אמר ה' למשה, לא כף אמת לי, אך אפים רק לצדיקים, אמר משה לפניו רבש"ע,

ולא כף אמת לי אף לרשעים, וזהו שאמר משה ויעתה יגדל נא כח אדני פאשר דברת לאמר" (במדבר יד, טז). נמצא, שלדברי משה, אין תקנה לרשעים, אך לדברי ה' יש להם וה' מאריך אפו עד שישובו בתשובה.

ומעתה, מאחר וכעת משה מוכיח את ישראל ואומר להם "והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הנכרה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך שמה" (דברים ל, א) חשש משה פן יאמרו לו ישראל כיצד אתה מבקש מאתנו לחזור בתשובה, הלא אתה אמת רשעים יאבדו, ואין לנו תקנה. לפיכך אמר להם משה אל תחושו לדברי אלא ואתה תשוב ושמעת בקול ה'" שלדברי ה' יש תקנה לרשעים ואף להם הוא מאריך אפו ומקבלם בתשובה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל (לא א)

דבש וחלב

רבי מנחם מנדל קרנגיל זצ"ל

הליכת משה רבנו לישראל לומר להם שתי מצות אחרונות כדי שלא תתמהמה מיתנו

מדקדקים המפרשים למה הלך ולהיכן הלך, ולא מצינו פנה בכל התורה, ומדוע לא באו המה אליו.

ואפשר לפרש על פי מה שאמרו ו"ל על פסוק (במדבר לא ה) וימסרו מאלפי ישראל, וימסרו בעל כרחם, להודיעך שבחן של רועי ישראל, עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר 'עוד מעט וסקלני, ומששמעו שמיתת משה תלוי בנקמת מדון, וכמו שאמר הפתוב (שם לא ב) 'נקם נקמת בני ישראל ואחר תאסף אל עמיך, אזי לא רצו ללכת למלחמה עד שנמסרו בעל כרחם.

וכן יש לומר כאן, אחרי שאמר להם משה רבנו ע"ה אתם נצבים היום, דהוא יום מיתתו וכדפרש רש"י שם, וזאת ידענו (מכות כג:) 'תוך"ה צוה לנו משה' גימטריא תרי"א (זולת אנכי ולא יהיה מפי הגבורה שמענו), וכבר נאמר על ידו תר"ט מצות, ועדין חסר עוד ב' מצות, מצות 'הקהל' ומצות 'כתבו' שאמר להם באותו יום, ומכרחים להאמר על ידו דוקא, והיה בדעת משה רבנו ע"ה שיקבלו ברכת הפרדה, ולפטר מהם מתוך דבר הלכה

כל בו

בפי אהרן הכהן מלוניל זצ"ל
העושה תשובה כאלול נענה כתפלתו
ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך,
ללמדך שכל העושה תשובה כאלול
לנצח. (סי קכב)

שני לחות הבית

בפי ישעיה הורוויץ זצ"ל
עשית תשובה כאלול על כל פגמי השנה
נהגו ישראל להתענות מראש חודש אלול
עד יום הכפורים, שהם ימים
שאומרים בהם סליחות ותחנונים. וסמכו
על זה א"י ל'דודי דודי ל'י (שה"ש 1 א),
ראשי תבות אלול, וסופי תבות ד' יודין,
כנגד ארבעים יום. וכן 'ומל ה' אלהיך
את לבבך ואת לבב זרעך, ראשי תבות
אלול, שחודש זה מוכן לתשובה.

ומסתברא, מאחר שהוא החודש האחרון
מהשנה, לעשות בו תשובה
על מה שפגם בכל השנה, ולא יגנס בראש
השנה שהוא יום הדין, מתעב ממעשיו
הרעים, אלא יתקן בחודש זה מה שעבר.

דברי חכמים - דעת חכמה

בפי יהודה ליב פוחוביצר זצ"ל
עשית תשובה כאלול קדם הצרת העדים
בראש השנה

לא יתרושל לשוב בחודש אלול, ודורשי
רשימות אמרו ומל ה' אלהיך את
לבבך ואת לבב ראשי תבות אלול, וכן
א"י ל'דודי דודי ל'י ראשי תבות אלול.

וכן אמרו בגמרא (ברכות סא.) 'אחורי ארי
ולא אחורי אשה', ופרשו המחברים
שרצה לומר שישוב אחר חודש אב שהוא
מזל 'ארי', ולא ירחיב זמן התשובה עד
אחר 'אשה', שהוא אחר חודש אלול שמזלו
בתולה, וזה לשון זהר חודש: 'ובכתה את
אביה ואת אמה ירח ימים' (דברים כא א),
דא הוא ירחא דאלול.

עשית התשובה כאלול מועילה כדון מורה
בקנס ואחר כך באו עדים פטור

ונראה לתן טעם לזה, על פי מה שכתב
בספר עשרה מאמרות (חקורי הדין
ח"א פ"א), שפעלת הודוי הוא דהנה ליה
מודה בקנס דפטור, ואליבא דשמואל הדין
הוא מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור
(עיין בי"ק עה.), אבל אם תחלה באו עדים
ואחר כך הודה חייב. וכוהר אמר (ח"ג רע"מ

ויכר עבר את גיל הגבורות בתוספת מרבה,
וא"כ אף שמיתתו היא בלא חלי של
חמשה ימים אלא מיתה פתאומית, אין
לישראל לדאג על כך, שהרי לאחר גיל
גבורות, מיתה פתאומית היא מיתת נשיקה.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא
תשכח מפי זרעו כי ידעתי את יצרו (לא

כא)

דברי שאול

בפי יוסף שאול נתנזון זצ"ל
לא תשכח תורה מישראל כדי שלא יתגבר
היצר הרע

עין רש"י שפרש שהוא הבטחה שלא
תשכח מפי זרעו, ולכאורה מה ענין
למה שאמר 'כי ידעתי את יצרו'.

והנראה על פי מה שאמרנו (קידושין ל):
בראתי יצר הרע בראתי תורה
תכלין, והינו שלפי מה שנתן יצר הרע
באדם, וכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו,
לכך ברא ה' התורה להיות תכלין למתק
היצר.

וזה שאמר 'כי לא תשכח מפי זרעו',
ולזה נתן טעם 'כי ידעתי את יצרו'
והינו שיצרו גדול, עד שמכרח שלא תשכח
מפי זרעו, כדי שלא יהיה יצרו מתגבר
עליו, והתורה מתשת פחו.

• מצוות הפרשה •

עבודת התשובה בחודש אלול

אבודרהם

בפי דוד אבודרהם זצ"ל
ומל את לבבך ואת לבב זרעך - המו
לעשית התשובה בחודש אלול

יש מקומות שנוהגין להשכים מראש
חודש אלול, כי בראש חודש אלול
עלה משה להר פעם שלישית לקבל לחות
שניות והתפלל בהם על ישראל, ונתקבלה
תפלתו ונתנו לו הלוחות, וירד ביום הכפורים
ונקבע יום מחילה וסליחה לדורות.

והדרשנים אומרים סמך לדבר א"י
לדודי דודי ל'י ראשי תבות
אלול, וסופי תבות ד' יודין מספר ארבעים
יום, וכן (דברים ל א) ומל ה' אלהיך את לבבך
ואת לבב זרעך (דברים ל א) ראשי תבות אלול.

באותן ב' מצות הנ"ל, ועל פן נחלת
ביניהם שלא ילכו אליו, ועל ידי זה על
כרחק יתאחר מיתתו זמן מה.

וכשהרגיש משה רבנו ע"ה בזה א"י
מיד הלך הוא אליהם לומר
להם ב' מצות אלו במצות הש"י, ושלא
יתאחר ביאתן לארץ ישראל על ידו ח"ו,
וזהו וילך משה וידבר את הדברים האלה
אל כל ישראל, ומה נאמנו לפי זה לשון
התרגום יונתן בן עוזיאל וצ"ל משה למשפן
בית אוילפנא.

ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי
היום לא אוכל עוד לצאת ולכוא נה' אמר
אלי לא תעבר את הירדן הזה (לא ב)

משיח ה'

בפי יוסף יצחק מונטיקווי זצ"ל
משה מת מיתת נשיקה

יש להבין, לאיזה צורך הצריך משה להודיע
לישראל שהוא בן מאה ועשרים שנה.

ויובן, בהקדים את דברי הגמ' במו"ק
(כח.), מת פתאום, זו היא מיתה
חטופה. חלה יום אחד ומת, זו היא מיתה
דחופה. שני ימים ומת, זו היא מיתה
דחוייה. שלושה, גערה. ארבעה, נזיפה.
חמשה, זו היא מיתת פל אדם. ופרש רש"י
(בכתי"י) 'וכדרכו מת מיתה טובה' כלומר
שמיתה מהיום החמישי לחלו, היא מיתה
טובה שעל ידי זה תהיה לו התראה
להשיג על עגבניו ולצוות על ביתו קדם
מותו.

ומספרת הגמ' שרב יוסף עשה סעודה
לתלמידים כאשר הגיע לגיל
ששים, וזאת משום שאז ידע שנצל מענש
פרת, אמר לו אב"י, אף שאכן נצלת מענש
פרת של שנים בהגיעך לגיל ששים, מפל
מקום עדן לא יצאת מחשש פרת של
ימים כלומר שיתכן שתמות מיתה חטופה,
וא"כ מדוע אתה שמת, והשיבו רב יוסף,
שאכן שמחתו היא שלכל הפחות נצל הוא
מפרת של שנים.

עוד מספרת הגמ' שרב הונא מת מיתה
חטופה, והתחמם היו דואגים על
שמת מיתה כזו, עד שבאו שני חכמים
ואמרו שכל מה שאמרו שאדם שמת בלא
חלי זו היא מיתה חטופה, זהו דוקא כשלא
הגיע לגבורות, אבל אם הגיע לגבורות
ומת פתאום הרי זו מיתת נשיקה.

ומעתה, כוננת משה לומר לישראל שהוא
כבר 'בן מאה ועשרים שנה',

בית הלוי

ובי יוסף דב בר הלוי סולוביצ'יק זצ"ל
והענין, דהרמב"ם (תשובה פ"ב ה"ב) כתב
בגדרי התשובה, שיעזב החוטא
חטאו כו', ויתנחם על העבר כו', ויעיד
עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא,
לעולם דעל ידי מעשים הרעים נעשה בלבו
תשובה והמשכה להרע, ועברה גוררת
עברה, והבעל תשובה צריך לעקר מלבו
ומטבעו אותו ההמשכה לרע שחדש בעצמו
במעשיו, ויהיה כמו שהיה מקדם, וכמו
שאמר הכתוב 'חדש' מינו כקדם'.

וזה שאנו רואים שפמה פעמים מתקרט
על מעשיו, ובעוד איזה ימים חוזר
למעשיו הראשונים, זהו סימן שלא נעקר
מלבו אותו ההמשכה להרע, רק על זמן
מועט נתחזק על טבעו והתאפק מבלי
לעשות הרע, ומפל מקום עדין לא נעקר
מלבו התשובה, ומשום הכי נכשל בה
שנית.

וזהו שקבעו לנו הראשונים כל חדש
אלול לקבע בו תשובה קדם ראש
השנה, זהו כמו נסיון ובחינה שידע כל
אדם בעצמו אם כבר נעקר ועזב החטא
לגמרי, או רק מתחזק נגד תשוקתו וכשיעבר
יום הכפורים ישוב למעשיו הראשונים.

והנסיון לזה הוא שלשים יום, וכמו
דאיתא במסכת יבמות (ק"א:),
יבמה שאמרה לא נבעלתי תוך שלשים
יום כופין אותו, לאחר שלשים מבקשים,
דעד תלתין יומין מוקים איניש אנפשיה,
טפי לא מוקים אנפשיה. הרי דפחות
משלושים יום יכול להתאפק עצמו, אבל
יותר משלושים יום לא מוקים נפשיה,
וכשאינו חוטא שלשים יום הוא סימן
שנעקר החטא לגמרי. (דרוש א')

ולפי זה השמחה והיום טוב הוא רק
לצדיקים גמורים, כי לרשעים אין שמחה,
וכן לבינונים כי מי יודע איך יצא דינם
ביום הכפורים.

ולפי מה שכתבתי שיהיה התשובה בחדש
אלול, יש לומר שזה מה שכתוב
'דבר אל בני ישראל לאמר, שכאשר יבוא
החדש השביעי ראו שיהיה לכם שבתון',
והוא יום טוב ושמחה, דהינו שתעשו
תשובה קדם ראש השנה, ואז תהיו צדיקים
גמורים בראש השנה. (שער התשובה פ"ז)

חומת אנך

ובי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א
חדש אלול ראוי ומיעד לשוב על חטאיו
ולקנות מרובות קדשה

אחד לחטאת ואחד לעלה (ויקרא ה' ז').
ראשי תבות אלול, כי בעוד שהיה
בית המקדש קיים, ביין שהגיע אלול היה
כל אחד מישראל חרד ושב מן העברות
שבידו, שאמר 'אם יתקע שופר בעיר ועם
לא יחרדו, ועכשו שאין לנו קרבנות ראוי
לכל ירא וחרד לשוב ולחדש מעשיו מראש
חדש אלול ואילך. רבנו אפרים ז"ל בפרושו
כתב יד.

ויש לרמוז אחד לחטאת ואחד לעולה'
מוסר מעיר, דחדש אלול מוכן הוא
בין לשוב מחטאתו, בין לקנות קדשה
ולעלות במעלות תוריות שכליות. וזהו
'אחד לחטאת' לתקן אשר חטא, 'ואחד
לעולה' עליות מרנחים, ציצים ופרחים
במעלות אחז, בשערי קדשה ושערי תורה,
להוסיף תוספת טובה, והבא לטהר מסייעין
אותו. (פר' ויקרא)

טז) מבאר שהעדים המעידים על חטאי
האדם הוא בראש השנה, וזה לשונו [וכו'].

והודוי הוא עקר התשובה, ולפי זה אם
התשובה והודוי הוא קדם ראש
השנה, הנה ליה מודה בקנס ואחר כך
באו עדים, ופטור אליבא דכולי עלמא.
ויש לומר שזהו טעם מנהג אבותינו לקום
באשמרת לומר סליחות ודוויים בחדש
אלול בכמה ארצות כל החדש, ובכמה
ארצות פמה ימים קדם ראש השנה.

על ידי התשובה בימי אלול אפשר לבקש
בקשות גשמיות בראש השנה

ועוד טעם לזה על פי מה שכתב בתקונים
(ת"ו ז'), וזה לשונו: 'ויפן כה וכה
מציץ מן התרפים' אלו עשרת ימי תשובה
[וכו'], כולו צוחין בצלותין הב הב לנא
מזונא, וסליחה וכפרה, וחיית פתבנו לחיים,
ואנון עזי פנים ככלבים, דאנון אומין
דעלמא דצוחין לגביה, ולית לון בשת
אנפין, דלא אית מאן דקרא לו בתיובתא.
הרי מבאר שנתחשב לעז פנים באמרו 'פתבנו
לחיים' בלי תשובה שקדם לו, לכן קדם
שיאמרו בראש השנה 'פתבנו לחיים' צריך
תשובה.

עשית יום שבתון ויום טוב בראש השנה
על ידי עשית התשובה בחדש אלול

וזה יהיה באור מה שכתוב (ויקרא כג כד)
'דבר אל בני ישראל לאמר בחדש
השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון',
והנה פרושו של 'שבתון' הוא לשון יום
טוב ושמחה כמו בכל המועדים, והנה לפי
מה שאמרו (ר"ה טז) 'שלשה ספרים נפתחים
בראש השנה, צדיקים גמורים נכתבים
ונחתמים לאלתר לחיים, רשעים גמורים
נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה, בינונים
תלויים ועומדים עד יום הכפורים, וכו'
נכתבים לחיים, לא וכו' נכתבים למיתה.

מעשי צדיקים

למחרת ישב רבי יוסף ברוך בסעודה עם
החדושי הרי"ם, במהלכה הזכיר
לפניו פמה שמות מאנשיו הזקוקים
לישועה שלא על פי דרך הטבע, ובקש
שיושעו באות ובמופת על ידי תפלת
רבו של ישראל.

השיבו החדושי הרי"ם, 'מורי ורבי הרה"ק
רבי בונים מפרשיסחא זיע"א אמר,
כי לו היה יודע שבאותות ובמופתים
אפשר לקרב ולהטות לבם של ישראל
לאביהם שבשמים, היה קם ונוסע למדינת

עוד בטרם החל לנהג עדת ישורון, והתמיד
בכך גם לאחר מכן, אף החדושי הרי"ם
מצדו החשיבו ביותר, כבדו והעריצו.

אותה הזדמנות שהיה רבי יוסף ברוך
בגור, צוה החדושי הרי"ם לכבדו
ביותר ולדאג לכל צרכי אכסניתו וספוקו
שיהיו על הצד ביותר טוב, כראוי לקדוש
בגן של קדושים, אכסניתו נקבעה בבית
הרה"ק השפת אמת זיע"א שפנה את
חדרו למען ישהה בו האורת, ושם מלאה
בקשת החדושי הרי"ם במלוואה.

ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים
לשמע עד היום הזה (כס ג)

בשנה האחרונה טרם הסתלקות הרה"ק
החדושי הרי"ם זיע"א, הגיע לבקרו
בגור הרה"ק רבי יוסף ברוך מנייטטאט
זיע"א הגוטער יוד, בגו של הרה"ק רבי
קלמן קלונימוס מקוראקא זיע"א בעל
המאור ושמט.

ידידות איתנה שררה בין החדושי הרי"ם
לבין רבי יוסף ברוך, שהיה עומד
בקשר מכתבים תכוף עם החדושי הרי"ם

פרשת נצבים

הרכבת שיצאה אמש התהפכה בתאונת דרכים מחרידה, ורבים מבין נוסעיה נספו, בכך שנטל הרבי מהאברך את כל כספו ואסר על הגבאים להלוות לו, נצל מהספקנה הנוראה ונכשו היתה לו לשלל. (גזולת מדרכי)

ושבת עד ה' אלקיה ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוה היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך (ל ב)

שמעתי מהחסיד ר' אהרן יוסף ז"ל מביאליסטוק. בימות החורף המושלגים, נסע רופא פורק על ובעל עברה במרפכה חמה ומרפדת, באמצע הדרך הבחין מבעד חלון הכרכרה באיש השוכב על אם הדרך, מכסה בקרח וגשגש.

הרופא צוה על העגלון לעצר, ומיד זנק אל האדם המכסה בגשגש והתאמץ זמן ממשך להצילו, לבסוף עלה בידו להשיבו לחיים, אחר שהחיה אותו הביאו לעיר, ולא עזב את האיש עד שרפאו לגמרי והוא שב לאיתנו.

עברו שנים, האיש אותו הציל שהיה מלמד תינוקות הלך לבית עולמו, אחת זמן שמע בעולם העליון שמכריזים על מצילו הרופא כי כבר מספיק לו להשחית בעולם הזה, צריכים לקחתו מן העולם.

עמד המלמד וטען למענו, אמרו (סנהדרין פ"ד מ"ה) 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קים עולם מלא', הוא דורש ומבקש עבור מצילו שלא ילקח עדין מהעולם, אמרו לו, "אם אתה מוכן להחזירו בתשובה, אפשר להשאירו בחיים", ענה שהוא מסכים, ואכן שלחוהו להחזירו בתשובה.

אחר זמן נסע הרופא במרפכתו המפארת בדרך שבועבר הציל בה את המלמד, שוב ראה איש מטל על הקרח ויירד להחיותו, אף הפעם המאמצים לא הועילו, האיש כבר קפא והיה לגוש קרח.

שלח הרופא במהירות את המרפכה עם הבעל עגלה לעיר הקרובה, להזעיק אנשים עם פלים לחלצו מהקרח, כאשר הרחיקה העגלה והרופא נותר לבד עם האיש, עמד הנפטר על רגליו ואמר, "אתה זוכר שלפני זמן רב הצלת במקום הזה אדם במצב כזה, זה היה אני העומד לפניך. אדם הגיע זמני ועליתי לעולם הבא, שמעתי בעולם האמת שרוצים לקחתך מהעולם וטענתי בעדך שישאירוך בעולם, הסכימו לי רק בתנאי שתעשה

רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א בשליחות אביו, ובגידו חלק מסכום כסף אותו התחייב אביו לרבי בהזדמנות קודמת, אחר שדרש זאת הימנו כחלק מעבודת כספי הקדשים.

נשנפד האברך מהרבי, דרש ממנו הרבי את יתרת החוב שאביו נותר חיב, אף האברך התנצל שאביו לא שלח עמו סכום נוסף, לכשישוב לביתו ימסר לאביו את דברי הרבי, ויציע לו לשגר את שארית החוב באמצעות הדאר.

אולם הרבי לא הרפה, ושאל האם אין בגידו מעות כלל, האברך השיב שיש בגידו רק לצרכי נסיעתו לביתו, והרבי בקשו שיתן לו את כל הכסף המנוח ברשותו. כמוכן שהאברך מסר את כל ממזנו לרבי, ונותר בחסר כל באין בגידו פרוטה לשוב לביתו.

האברך חשב ללוות סכום קטן מהמשמשים שאביו היה מפר להם היטב, מאחר והיה מזיל לכיסם סכומי כסף גדולים מדי בואו לבית הרבי, בצאתו מן הקדש אכן נגש אל הגבאי ר' מיכל וספר כי מסר את כל אשר לו לידי הרבי, לכן בקשתו שילוה לו סכום כסף לצרכי נסיעתו לביתו.

לפליאתו התחמק ר' מיכל, טען שאין בידו מעות להלוואה, הדבר תרה מאד לאברך, מאחר ור' מיכל נודע בקרב כל כגבירי נכבד ובעל בעמיו, בלב כבד נגש אל הגבאי השני ר' משה צוקרמן שהיה ידוע באפיו הרך ובלבו הרחום, אולם למרבה ההשתוממות נמנע גם ר' משה מלהלוות לו.

לבו נשבר בקרבו בראותו שאיש אינו מענין לבוא לעזרתו, בשעה שכלם יודעים שהכסף מבטח בפרעונו ומיד עם שובו לביתו ישלח להם את הכסף בחזרה. מחסר ברה שוב לבית האכסניא כדי ללון בה עוד לילה, בחשבו כי בבקר כבר ימצא לעצמו עצה כיצד ישיג מעות לצורך הנסיעה.

בהיות הבקר פנה האברך שוב לבית הרבי, ומיד הגיע לקראתו הגבאי ר' משה צוקרמן בהארת פנים, בטרם פצה פיו פנה אליו ושאל לאיזה סכום הוא נזקק לצרכי הנסיעה, ומיד הושיט לו את הסכום המבקש.

אחר הסביר לאברך, "אמש הצטערתי שלא יכלתי למלא את בקשתך, אולם הרבי הורה מפרשות לכל הגבאים שלעת עתה לא ילוו לך מעות, לכן לא היתה ברה אחרת בגדי".

נעבר שעות קצרות התפרסם בעיר כי

אשכנז בה פרצו זדים פרוצות רבות בחומת הטירה והקדשה, ומראה בה אותות ומופתים גדולים ועצומים שכמותם לא נראו ולא נודעו עד הנה.

אך פעת בודאי, אין יכולים לקרב לבותיהם של ישראל לאביהם שבשמים רק על ידי התורה, ראיה לדבר ממה שאמר משה רבנו ע"ה לבני ישראל, 'ולא נתן ה' לכם לב לדעת' וגו' 'עד היום הזה', ומפרש רש"י ז"ל, 'שאותו היום נתן משה ספר התורה לבני לוי' וכו'.

מכאן רואים שאחר כל האותות המופתים והנסים המפלאים שהיו במדבר, לא היה לבני ישראל לב לדעת אלא רק על ידי שקבלו את התורה. לפיכך רבי יוסף ברוך מגור בדרך לחתנת נכדו, התלוה אליו החדושי הרי"ם בברת דרך לכבודו. (מאיר עיני הגולה)

לעברך בבית ה' אלקיה ובאלתו אשר ה' אלקיה כרת עמך היום (כט יא)

ספר רבי אלחנן היילפרין זצ"ל, "שמעתי מזקני מהר"ש ענמיל זצ"ל שהוא נסע להסתופף בצל רבו הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א בשבת קדש פרשת נצבים, לפני אמירת סליחות 'זכר ברית' של ערב ראש השנה.

אותה שבת דרש הדברי חיים בדברי תורה בסעודה שלישית יותר משעתיים, בעניינים נשגבים שאף החסידים הזקנים לא השיגום מרב עמקותם, הכל הבינו רק שהוא מדבר מעולמות העליונים.

מתוך הדברים הצליח זקני להבין כי הרבי אמר על הפסוק 'לעברך בבית ה' אלקיה' וגו' 'אשר אנכי כרת עמך היום', סופי שלוש תבות אלו הם פתם, לרמז שאפלו אם יש חלילה פתם בישראל, גם אז כרת ה' עמנו ברית.

זקני זצ"ל הוסיף ופרש על פי דברי הדברי חיים, את אשר אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים ז ט) 'שפטני ה' כצדקי וכתמי עלי', כאלו האות כ' היא משרש המלה, רצונו לומר שבין 'בצדקי' ובין 'בכתמי', תשפטני ה' לטובה. (כל הנוהג לחיים)

הנסתרת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת (כט כה)

אברך שאביו היה עתיר נכסים ונמנה על חסידי קוזמיר הנאמנים, הגיע לרבו הרה"ק

המשמש אותם, העלה אותם על מרכבתו לשמחתם, כי רגליהם כבר התעופו מלכת.

שאל המשמש "מה זאת באמתחותיכם דבר לח כל כך", והם השיבו בשפה רפה, "כלום", אף הוא הפציר בהם עד שאמרו לו "דג", ולא ספרו מדוע קנו אותו, כי היה להם זאת לעגנו קטן אשר אין פדאי לדבר מזה.

אך שמע זאת המשמש, צהבו פניו מרוב שמחה והוא ספר כי כל מטרת נסיעתו היא רק עבור זה, בכל רחבי זיכליו אין להשיג היום דגים לכבוד יום טוב אף בדמים קרים, על כן הוא נסע בסביבות העיר כל היום לחפש דגים, אבל עדין לא מצא אפלו דג כל שהוא.

כעת גדלה שמחתו במוצאו אצלם דג כה גדול, וגם אצלם גדלה השמחה לאיו שעור בשמעם זאת, כי ראו בחוש שהיזמו להם משמים לשמח את הרבי ולהביא לו דג לכבוד שמיני עצרת, כי כבר ידעו שהדבר בעיני הרבי ענין גדול.

בכליו עינים צפו לרגע שיבואו לפני הרבי עם הדג בידם, בבואם לזיכליו נכנס מיד ר' הירש לייב לרבי, קבל שלום, ובשר לו הבשורה הטובה והרבי ענה, "הא הירש לייב, בשביל כמה פרוטות נושאים ונותנים האם להוציא נשמת צדיק מידי הגוי, מה היית עושה אם לא היה רוצה למכור לך בכמה שאתה רוצה".

כששמע החסיד את דברי הרבי, ראה בחוש את רוח הקדש השוררת בלב הרבי, כי עדין לא ספר לאיש את המשא ומתן שהיה לו עם האכר טרם רכש את הדג.

בלי שמיני עצרת צוה הרבי להביא לפניו את ראש הדג, נגע בו ואמר, "צדיק גדול, אף בדבר קטן היה מתעקש ועל ידי זה הכרח להתגלגל, מעתה כבר יוכל ללכת למקומו בעולם העליון".

בעיני החסידים היה הדבר לפלא, הרבי דבר רבות על הדג ועל הצדיק המגלגל בו, אף את שם הצדיק לא אמר, רק באזני בנו יחידו הרה"ק רבי נתנאל משה זיע"א, גלה את שם הצדיק המגלגל בדג וסוד ה' ליראיו. (להב אט)

קבל את דרך התשובה וקיים כל אשר נצטוה, כשהוא מקבל באהבה ובשלמות את על הגלות והוראות הרבי, משראו רעיו ובני משפחתו כיצד הוא מתנהג, הוציאו עליו קול כי השתגע.

נעבר תקופה הידמנו רבי דב בער ותלמידיו ליער בו עמד הרופא והתפלל, התקרבו בשקט שלא ישמע בבואם למקום, וראו אותו עומד ליד אילן מתפלל מנחה בדבקות עצומה, כשהגיע לפסוק 'ורחמיו על כל מעשיו' (תבליס כמה ט) שמעו שמתרגם הדברים לעצמו, "אפלו על בריה שפלה כמוני, הגיעו רחמיו", בפסוק 'תהלת ה' ידבר פי' (סס פסו נא) שוב אמר, "אפלו פה טרף כמוני, זוכה להלל לה".

המתין הרבי עד שסיים תפלתו, קרב אליו באהבה ובחבה, והודיעו כי עריכת הגלות שלו הסתיימה, מאז לקח אותו להצטרף לבני חבורתו, עד שהיה ממקורבי הרבי. כשסיים ר' אהרן יוסף את הספור חזר ואמר, "שלא יהיה טעות, הבעל תשובה הזה לא היה ד"ר גורדון". (יהי אור)

ושב ה' אלוקיך את שבותך ורחמך ושב ומבדך מכל העמים אשר הפיצה ה' אלוקיך שמה (ו ג)

בהתקרב הימים אחרונים של חג הסוכות, הושענא רבא שמחת תורה ושמיני עצרת, התהלך החסיד ר' הירש לייב מפלאצק בדרכו לרבו הרה"ק רבי שמואל אבא מזיכלין זיע"א, עם חסיד נוסף שהתלנה אליו.

על אם הדרך התקרב אליהם אכר והראה להם דג גדול למכירה, אף הם השיבו כי אינם נוסעים עתה לביתם רק לעיר אחרת ואינם חפצים לקנות, כאשר הפציר בהם האכר מאד, שאלו כמה הוא דורש בעבורו ואמר "רובל כסף אחד", הם לא רצו ללכת לו, והלכו לדרכם.

הלך האכר אחריהם ובקש שיתנו לו חצי רובל כסף, וגם זאת לא רצו, אבל האכר הפציר בהם עד שנתנו להם הדג עבור כמה פרוטות, הם הניחו את הדג באמתחתם בחסר רצון, והמשיכו בדרכם בתוספת הדג הכבד.

בהתקרובם לזיכליו ראו מרחוק את אחד המשמשים בקדש של הרבי נוסע לקראתם במרכבה, ויהי כראות

תשובה, קעת אם אתה מסכים לשוב בתשובה, מוטב, אם לא, אני חונק אותך".

ענה הרופא, "אני חפץ לשוב בתשובה, אבל אני כה רחוק מיהדות, שאני בכלל לא יודע מה עלי לעשות", אמר לו הנפטר, "אני יכול רק לעורר אותך לתשובה, ללכת לך תשובה יכול רק צדיק הדור". הרופא אמר שהוא רוצה ללכת אל הצדיק, המלמד הגביהו וזרקו למעלה, והוא נפל סמוך לבית הרה"ק רבי דב בער ממעזריטש זיע"א.

באותה שעה נשמעה בבית הרבי ממעזריטש קול חבטה, יצאו ומצאו בחוץ את הרופא צועק ובוכה כי הוא רוצה לחזור בתשובה, געה כמו שור, והתחנן שיתנו לו להכנס אל הרבי, אף הרבי צוה שלא יניחוהו להכנס.

הרופא לא התיאש, שכב סמוך לדלת הרבי שלושה ימים ובקש רחמים שיאפשרו לו להכנס, אף לא נענה, אחר שלושה ימים התעטף הרבי במעילו וכסה את ידיו ופניו כדי שלא יטמא ברוח פיו של אותו הרשע, יצא אל הרופא, ושאל לרצונו.

זעק הרופא, "אני רוצה לעשות תשובה", אף הרבי ענה, "לפי עצם פשעיך אינך יכול לעשות תשובה", אמר לו, "אם כך איני רוצה לחיות", והרבי לא הגיב מאומה, הרופא הודיע כי הוא הולך לקפץ אל הנהר ולאבד עצמו, והרבי שתק ולא ענהו.

קם הרופא ויצא לעבר הנהר, והרבי שלח את משמשו שיעמד מרחוק כדי שהרופא לא יבחין וברגע האחרון, כשיראה שהוא באמת הולך לקפץ אל הנהר, יקרא לו אל הרבי. המשמש עקב אחריו מרחוק, וראהו לוקח אבן גדולה וקושר אותה לגופו, כדי שבקפיצתו לנהר יטבע במהירות בתחתית המים.

כאשר ראה המשמש שהוא הולך לקפץ צעק לעברו, "הרבי קורא לך", והלך עמו לרבי שנתן לו סדר ארץ וקשה של תשובה, לערוף גלות, ובמקום שיהיה ביום אסור לו להיות בליילה, שלא יקנה אכל ויאכל רק מה שיתנו לו, יאכל רק מאכלים קרים, ויתפלל רק ביער.

שאל הרופא את הרבי עד מתי ינהג כך, ונענה "עד שיודיעו לי". הרופא

פרשת נצבים

אתם נצבים - מעליצ'ער גנבים!

להפתעה זו לא פלל ולא מלל הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצא זיע"א כשהגיע לעיר מעליץ, לביקור נימוסין אצל מחותנו החשוב הרה"ק רבי נפתלי ממעליץ זיע"א, בן הרה"ק רבי יהודה ממעליץ זיע"א, חתן הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל - השרף ממאגלניצא זיע"א.

היה זה לאחר שהרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצא הביא את בנו הרה"ק רבי יחזקאל, לימים ממשיך דרכו, בקשרי שידוכין עם בתו הצנועה והחסודה של רבי נפתלי ממעליץ.

עם בואו הופתע הרה"ק מאוסטרובצא לשמוע מטבע לשון שהיה שגור על פיות האנשים בעיר מעליץ בזה הלשון: "אתם נצבים - מעליצ'ער גנבים". מהכא ומהתם שמע הרבי אנשים משתמשים עם משפט זה וחוזרים עליו בכל עת מצוא.

נחרד הרה"ק מאוסטרובצא לשמע ניב שפתיים זה, ומשפנה ותהה אצל אחד האומרים כך ושאלו מה זה ועל מה זה, נענה הלה ואמר: מטבע לשון זה שורשו ומקורו מאת רבינו הגדול השרף ממאגלניצא. הוא זה שאמר זאת לראשונה, כאן בעירנו, ואנו רגילים לחזור ולצטט אותו מפעם לפעם.

לשמע תשובה זו גדלה השתוממותו של הרה"ק מאוסטרובצא והתפלא מאוד על כל העניין. על מה ולמר יכנה השרף ממאגלניצא את אנשי העיר מעליץ, עיר ואם בישראל, בתואר הגנאי "מעליצ'ער גנבים". ובכלל, מהו הקשר בין אופיים של אנשי העיר מעליץ לבין הפסוק "אתם נצבים". ולמה לומר מילים כאלו בהקשר של פסוק בתורה. אין ספק, הסיק הרה"ק מאוסטרובצא, שמשמעות עמוקה יש בדברים אלו, ויש לברר אימתי אמר זאת השרף ממאגלניצא ובאיזה נסיבות.

שלטי חוצות בסגנון 'צדיק בא לעיר' או 'צהלי ורוני יושבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל' לא קדמו את פניו של השרף ממאגלניצא בעת בואו להתארח אצל חתנו הרה"ק רבי יהודה ממעליץ. אם בבואם של צדיקים מפורסמים וקדושי עליון לשהות זמן מסוים באותם הערים בהם היו מצויים חסידים ואנשי מעשה, היו בני העיר מקבלים

את פניהם בתשואות חן ובמעמדים של 'קבלת פנים', הרי שבבואו של השרף ממאגלניצא למעליץ איש כמעט ולא התעניין בשהותו בעיר.

השרף ממאגלניצא, מאבירי הרועים ומגדולי צדיקי הדור, היה נכדו חביבו ותלמידו הקרוב של הרה"ק המגיד רבי ישראל מקוזניץ זיע"א, ורבים וגדולים הסתופפו בצילו. מכל קצוות ארץ הגיעו לשהות במחיצתו ולקבל תורה מפי הרב הדומה למלאך אלוקים. משום מה, שמו הטוב לא נודע בעיר מעליץ, ובבואו לשם לא כבדוהו אנשי העיר לפי כבודו הראוי לו. אל תפילותיו בקושי הגיעו אנשים להתפלל עמו, ובפתח אכסנייתו לא המתונו רבים כדי ליתן לו פדיונות נפש ופתקי דרחמי, 'קוויטלך', כפי שהיה ראוי.

כל זה היה במשך כמה וכמה ימים מימות החול ששהה השרף ממאגלניצא במעליץ, אולם השינוי החל במהלך יום השבת. או אז החלו אנשי העיר להתוודע לכוחו הגדול של השרף בעבודת השי"ת. תפילותיו הנלהבות ביותר, עריכת השולחנות באש קודש, ודברי תורתו אשר שכינה הייתה מדברת מתוך גרונו, נודעו לאנשי העיר. מפה לאוזן עברה השמועה על צדיק יסוד עולם השווה בעיר ואז נדברו יראי ה' איש את רעהו להתוודע ולהגלות כי ראוי לכל אחד ואחד לבוא להסתופף בצילו של הצדיק שבא לעיר.

מתפילה לתפילה בשבת קודש, ומשולחן לשולחן, החלו לנהור יותר ויותר אנשים עד שלקראת תפילת מנחה ועריכת השולחן לסעודה שלישית כבר היה היכל בית המדרש מלא מפה אל פה בחסידים ואנשי מעשה אשר באו לשמוע אל הרינה ואל התפילה, להאזין לדברי אלוקים חיים ולחזות בזיו פני מלך.

עם צאת השבת החל אנשים רבים להתאסף לפני בית האכסניה ברצונם להכנס אל הקודש פנימה, לבקש עצה וישועה, ולהתברך בדבר ישועה ורחמים. הפתקאות כבר החלו להיכתב, כשכל אחד מהנאספים הביא עימו את נדבת לבו לפדיון נפש אותו יצרף אל הקוויטל.

משנפתחו דלתות הבית והקהל ביקש להכנס פנימה, יצא הגבאי של השרף ממאגלניצא והודיע לכל הנאספים בפקודת הקודש ובציוויו המפורש של הרבי: איש אל

יבוא אל הרבי לבקש את ברכתו אילולא יביא עמו מטבע זהב 'רענדיל' לפדיון נפש. זהו תנאי בל יעבור כדי להיכנס אל הרבי, ואין להפירו בשום פנים ואופן. שומר מיוחד הופקד לעמוד בכניסה לבית הרבי כדי לוודא שאיש לא יהין להפר את הציווי של הרבי ולהיכנס ללא הסכום שנקבע. כל אדם בטרם כניסתו אל הבית הוצרך להראות לשומר כי אכן המטבע מצויה בידו, ורק אז הוא התאפשרה כניסתו אל הבית.

מטבע זהב 'רענדיל' היה מטבע יקר מאוד ואיש מבין הנוכחים שם לא הביא עמו בתחילה סכום זה, אולם מששמעו כי זהו התנאי של השרף כדי להיכנס אליו, כל מי שהייתה יכולת בידו מיהר להביא מטבע כזאת מביתו, ואילו אחרים, ניסו בכל כוחם להשיג הלוואה לטווח קצר או ארוך של המטבע, ובלבד שתינתן להם הזכות להיכנס אל הרבי.

למותר לציין שאיש לא ההין להרהר אחר הרבי הקדוש, על מה יצאה החלטה זו, אולם נודע להם הדבר כי מעולם לא נתן השרף ממאגלניצא הוראה שכזאת, לא בעירו ולא בעיר אחרת, ובכלל מעולם לא התנה הרבי את הכניסה אליו במתן פדיון נפש, ובוודאי שלא קבע סכום של ממון שיתנו לו, ועל אחת כמה וכמה שלא סכום גבוה כל כך. מה אירע דווקא בעיר מעליץ שבה ניתנה הוראה שכזאת?

משחלפו השעות נודעה ברבים הסיבה המפתיעה לציווי זה: הקפדת הרבי על כך שבני העיר מעליץ לא התנהגו כראוי בימים הראשונים לשהותו במעליץ. והיה הרבי מטעים את דבריו ואומר: לא את כבודי אני דורש, אלא את כבוד חתני הרה"ק רבי יהודה ממעליץ, המרא דאתרא של העיר; כשהגעתי לעיר, חובה היה על בני העיר לכבד את חותן המלך, ומפני שהם לא עשו כן, מן היושר להשית עליהם קנס כספי וזו הסיבה שהודעתי שכל הרוצה להיכנס יתן דמי פדיון נפשו בסכום אשר יושת עליהם: מטבע זהב 'רענדיל'. אמנם חובה זו לא הוטלה על כל נפש אלא על כל ראש משפחה. ראש המשפחה היה צריך להביא מטבע אחד וכך היו יכולים להיכנס כל בני אותה משפחה.

היו שם שני אברכים צעירים, תושבי מעליץ, שלא היה ביכולתם לשלם מטבע זהב 'רענדיל' לכל אחד מהם, והחליטו להערים

התשובה 'הַפּוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יִעֲמֹד', שהקב"ה תמיד מלמד זכות על בני ישראל, כשפעמים זהו באופן של היפוך ובדיקה ופעמים זהו דווקא באופן שאין היפוך ובדיקה.

אמר על כך הרה"ק רבי אברהם יצחק מתולדות אהרן זיע"א (דברי אמונה): והנה לאמיתו של דבר הוא פלא ורבותא עצומה, שבני ישראל אחרי שעוברים עליהם כל כך הרבה הריגות גזירות שמדות צרות ונסיונות קשים ומרים, ועדיין נמצאים יהודים מאמינים בה' ובוטחים בישועתו, הרי אין לך רבותא גדולה מזו והוא אינו מדרך הטבע, כי לפי דרך הטבע אחרי כל הנ"ל לא היו נשארים עוד אפילו אחד בעיר ושנים במשפחה שיחזיקו עוד באמונה שלימה וכל זאת רואה ה' אחד, והיא שעמדה לנו ללימוד זכות ולמליצה לזכנו בדין.

וזהו 'אתם נצבים היום לפני ה' אלהיכם' - זאת הוא הלימוד זכות עלינו אשר אנו נצבים בראש השנה לפני ה' אלהיכם, שאחרי כל כך הרבה הריגות שמדות וגזירות ומיתות משונות וצרות ונסיונות קשים, ואשר מצד הטבע לא היה במציאות לעמוד ולהחזיק באמונת ה', ובכל זאת יהודים עדיין מאמינים בו יתברך ונצבים לפני ה' אלקיכם, זאת לבד יעמוד לנו למליצה בעת ישב על כסא משפט ולזכות לזכנו ולרחם עלינו.

והרה"ק רבי יחיאל יהושע מביאלא זיע"א, בעל 'חלקת יהושע', ביאר 'אתם נצבים' על פי אמרי הרה"ק מבבלזא זיע"א, 'מלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון', שהש"ת רוצה שילמדו זכות על ישראל, ובכן הרעדה של המלאכים היא שמא לא יצאו ידי חובתם בלימוד זכות. וזה 'אתם נצבים', שמלאכים נקראו 'עומדים' שגם המלאכים יעמדו בדין שמא לא יצאו ידי חובתם בלימוד זכות.

והגיד בעל 'ארן עדות', הרה"ק רבי שרגא יאיר מביאליברזיק זיע"א: 'אתם נצבים היום כולכם'. איתא בספר הזהר הקדוש, כי 'היום' רומז על יום הדין הוא ראש השנה. והנה ביום הדין הזה שכל באי עולם עוברין לפני כבני מרון, צריך כל אדם לתקן את מעשיו כדי שיהיו לו מליצים ישרים שימליצו טוב בעדו, ולכן 'נצבים' גימטריא 'מלאך מיכאל', שהוא המליץ טוב עבור כלל ישראל, שיראה כל אדם ליתן להמלאך מיכאל כוח ואומץ על ידי מעשיו הטובים שיוכל להמליץ טוב בעד כללות ישראל ביום הדין הגדול והנורא.

פירוש זה בדברי הפסוק שנתחדש להשרף ממאגלניצא, הלימוד זכות על כלל ישראל, עוררו אותו לכך אותם האנשים שהערימו ובאו לפניו כאילו הם בני משפחה אחת. אמנם הייתה זו גניבה אך לשם שמים הייתה, שהרי רצו להקביל את פני הצדיק וכוונתם לגבוה, ועל זה הוא שאמר הכתוב שעם כל זאת עדיין 'אתם נצבים לפני ה' אלוהיכם'.

במדרש תנחומא דרשו על הפסוק 'אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל' - זהו שאמר הכתוב (משלי יב ז) 'הַפּוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יִעֲמֹד'. פירש רבה של שמלויא, הגאון רבי שלמה זלמן עהרנרייך, בספרו 'אבן שלמה', כי הנה הקב"ה מבקש תמיד ללמד זכות על בני ישראל, ובשל כך הוא כביכול יורד חדרי בטן, בוחן ובודק גנזי נסתרות, וכשיש אדם שחוטא לתיאבון, מחמת תאוה ורצונות רעים, אבל בתוכו ובפנימיותו ליבו שלם עם הקב"ה, הרי שהקב"ה אינו מסתכל על החיצוניות הרעה אלא הופך אותו ומעיין אותו מבפנים, ששם הוא טוב וראוי. ועל זה הוא שאמר שלמה המלך ע"ה (שיר השירים א ה): 'שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְיֶה קָדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה', ואמרו במדרש: מה אהלי קדר סמרטוטין מבחוץ ואבנים טובות מבפנים, כך ישראל שחורה אני מבחוץ ונאוה מבפנים. וזהו הלימוד זכות שיש להקב"ה על ישראל, שאינו מביט על שחוריותם מבחוץ אלא על הגוי הפנימי שלהם.

וזהו שאמר הכתוב 'הַפּוֹךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם', הפוך הוא לשון של עיון ובדיקה היטב עד תכליתו של הדבר ופנימיותו העמוקה, בדומה ללשון חז"ל 'הפוך בה והפוך בה', שעל ידי שמהפכים ומעיינים בפנימיותם של הרשעים אפשר לגלות ולמצוא שהם כלל אינם רשעים. אמנם פעמים ודווקא ההיפוך והעיון במהותם של האנשים יכול להיות עבורם לגריעותא, והוא באופן של צדיקים שפעמים וחיצוניותם היא יותר טובה מפנימיותם, ואצל אנשים כאלה אין הקב"ה מהפך ומעיין בקרבם לראות הגם ליבם שלם כמו שהם מראים את עצמם מבחוץ והאם תוכם כבד, על זה נאמר 'בֵּית צַדִּיקִים יִעֲמֹד', שאצל הצדיקים טוב יותר להעמידם במקומם ולא להפך בהם.

וזהו שאמר הכתוב 'אֲתֶם נְצַבִּים הַיּוֹם כְּלָכֶם לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְרָאִשֵׁיכֶם וְזַקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל', שכולם נצבים לפני ה', ואם לחשך אדם לומר, כיצד אכן יכולים כולם לעמוד בפני ה', על זה באה

על השומר כאילו הם בני משפחה אחת וכך אין עליהם לשלם אלא 'רענדיל' אחד. הם הכינו פתקא אחת ו'רענדיל' אחד, ונכנסו יחדיו אל השרף בחרדת קודש.

הגישו שני האברכים את ה'קוויטל' יחד וצירפו יחד עם זה את מטבע ה'רענדיל'. השרף ממאגלניצא הביט היטב ב'קוויטל' ובפדיון ואחר כך בפניהם של שני האברכים, כמי שאומר להם: אני מכיר ויודע שאין אתם בני משפחה אחת אלא שני אנשים שחברו יחדיו כדי לחסוך את הכסף ולגנוב את דעת הרבי ואת הפדיון שעליהם ליתן.

ויען השרף ממאגלניצא ויאמר לאברכים בנעימה: "אתם נצבים - מעליצ'ער גנבים..."

משנודע להרה"ק מאוסטרובצא את המעשה שהיה פתח פיו בחכמה ואמר: קיימא לן במסכת סוכה (כא:): אמר רב אחא בר אדא, ואמרי לה, אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב: מנין שאפילו שיחת תלמידי חכמים צריכה לימוד, שנאמר (תהלים א ג) 'ועלהו לא יבול'. פשיטא שדברי השרף ממאגלניצא "אתם נצבים - מעליצ'ער גנבים" טובא גניז בהם, ובוודאי לא היו דבריו בבחינת מילתא דבדיחותא גרידא, כי אם דברים העומדים ברומו של עולם, כיון שבדבריו אלו ביקש ללמד זכות ולהמליץ טוב על כלל ישראל, אפילו על אלה הפחותים והשפלים ביותר.

כי הנה אמרו במסכת נדרים (סד:): אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי: כל מקום שנאמר 'נצבים' ו'נצבים' - אינן אלא דתן ואבירם. משמע אפוא מדברי חז"ל כי לשון זה של 'נצבים' אינו לשון מעליא, ואם כן, יש לתמוה, מפני מה נכתב בתורה לשון כזה כלפי בני ישראל (דברים כט ט): 'אֲתֶם וְנְצַבִּים הַיּוֹם כְּלָכֶם לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְרָאִשֵׁיכֶם וְזַקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל', כשמילים אלו נאמרו על דתן ואבירם הרשעים.

אלא יש לומר שמשא רבינו בא בדבריו אלו ללמד זכות על בני ישראל, שגם בשעה שיש אצל אדם רפיון והוא נכשל במעשים שאינם הגונים, אף על פי שחטא הוא בבחינה זו להיות ניצב לפני הקב"ה. לשם משל, אם אדם נכשל בגניבת עכו"ם האסורה או בשאר ענייני משא ומתן עם גויים, ובכסף שהוא מרוויח מגניבות אלו הוא עושה מצוות ומעשים טובים, הוא משלם על הוצאות בניו לתלמוד תורה או שהוא קונה בזה את צרכי שבת ויום טוב, הרי שלמרות חטאיו, עדיין הוא נשאר ניצב לפני השי"ת.

פרשת וילך

כתבו לכם את השירה הזאת

בעיר ביאלא התגוררה אשה אומללה ומרת נפש. עגונה הייתה האשה ובמשך שנים רבות ישבה כאלמנה בביתה, בודדה ועצובה. ביום מהימים, ללא כל התראה מוקדמת, נעלם בעלה של האשה כאילו בלעה אותו האדמה, והאשה נותרה בגפה. היו שמועות מעורפלות אודות מה שאירע לבעל, אולם כל עוד הערפל אפף את הפרשה, לא היה דרך להתיר את האשה מעגינותה.

העגונה ישבה בירכתי ביתה אובדת עצות וחסרת אונים, עד שלאחר זמן רב החליטו רבני העיר להתכנס ולדון בכל פיסות המידע, חדשות וישנות, כל מה שהיה יודע להם אודות הבעל האובד, לנסות לראות האם יש דרך להתיר את האשה. אחד הרבנים שישב בכל מושבי בית הדין והיה שותף פעיל לדיונים הרבים היה הגה"ח רבי יעקב דוד ויינטרוב מראדומסק זיע"א, מחסידי המובהקים של הרה"ק רבי מנחם מנדל מווארק זיע"א, ואשר בעצמו היה צדיק תמים ופועל ישועות.

לאחר משא ומתן רחב שארך לילות רבים, בהם לנו הרבנים בעומקה של הלכה, העלו פה אחד כי אפשר להתיר את האשה מעגינותה. בהסתמך על פסקי הלכה של גאוני קמאי שכבר נדפסו ויצאו לאור בספרי השאלות ותשובות בהם נשאלו במקרים דומים. על פי הכללים ההלכתיים, החליטו הרבנים, ובהם גם רבי יעקב דוד, כי האשה מותרת להינשא והיא יכולה לפתוח פרק חדש בחייה.

כשהגיע רגע החתימה על פסק הדין המתיר את האשה להינשא, הופתעו הרבנים מאוד לשמוע את רבי יעקב דוד מסרב להצטרף עמהם וממאן בכל תוקף לתת את חתימתו על טופס פסק הדין. הרבנים לא הצליחו את התעקשותו של רבי יעקב דוד ותהו מולו: הלוא מעלת כבוד תורתו ישב איתנו בכל הדיונים, 'עמנו הייתם' כשקיבלנו את ההחלטה להתיר את העגונה להינשא, מדוע איפוא אין אתם מסכימים לחתום על ההיתר בו הייתם שותפים?

ורבי יעקב דוד נענה ואומר: שמעו נא רבותי, דיינים מומחים, האמת לאמיתה היא שעל פי הלכה אכן מותרת העגונה להינשא בלא שום פקפוק, אך דעו נא שלא אוכל אחתום על היתר זה בשום פנים ואופן, יהיה מה שיהיה. וכאן הטיל רבי יעקב דוד את המילים שהרבנים לא פללו ולא מללו לשמוע: דעו לכם כי בעלה של האשה חי וקיים. האשה היא אשת איש לכל דבר, ואסור לה להינשא

לאדם אחר! לעולם לא אחתום על היתר לאשה זו להינשא, כשאני יודע כי בעלה עדיין בחיים.

הדיינים המופתעים לשמע דבריו המופלאים של רבי יעקב דוד לא ידעו כיצד להגיב ולהתמודד עם אמירה סותרת שכזאת: מצד אחד הסכמה לכך שמעיקר הדין האשה העגונה מותרת להינשא, ומצד שני החלטה ברורה כי בעלה של האשה חי והיא אסורה להינשא.

לרגע חשבו הדיינים שעליהם להתעלם מסירובו של רבי יעקב דוד לחתום, ולהוציא את ההיתר שגם רבי יעקב דוד מודה שהוא נכון ואמיני מעיקר הדין. אלא שאז נשמע קולו של רבי יעקב דוד פונה לדיינים ואומר להם: מבין אני את מחשבותיכם לנוכח דבריי הסותרים, ויודע גם יודע כי הסברא נותנת שלא תתייחסו לדבריי האחרונים. אך עם זאת יש ברצוני לבקשכם בקשה יוצאת דופן: הואילו נא להמתין ששה חדשים, חצי שנה, בטרם תחתמו ותתירו את האשה להינשא. סמוך ובטוח אני כי במשך זמן זה תקבלו ידיעה מבעלה של האשה שתוכיח גם לכם כי אכן הוא עדיין בחיים.

הדיינים שלא ידעו כיצד להגיב על דבריו הפלאיים של רבי יעקב דוד, שאלו אותו: מניין לך כל זאת, מהיכן אתה יודע שהבעל חי ומהיכן אתה יודע שבוודאי תגיע ידיעה כלשהיא על הבעל במשך חצי השנה הקרובה?

ורבי יעקב דוד בענוותנותו משיב להם: לא נביא ולא בן נביא אנוכי. אין אנכי חוזה באספקלריא המאירה ואין מגיעות אלי שמועות מאחורי הפרגוד, אלא זו בלבד הוא שיש לי: סוד ה' ליראיו. אם אני חש ומרגיש שידי אינה רוצה לחתום על היתר זה - בוודאי מהשמים מבקשים למנוע ממני להיכשל בעוון התרת אשת איש לשוק, ואם אכן האיש חי הרי שיכול אני לשער שבמשך החצי השנה הקרובה יגיע אלינו סימן או ידיעה עליו, כך שתהיה הוכחה שהבעל עדיין חי.

נמנו הדיינים והחליטו שלמיחש מיבעי, כדאי הוא רבי יעקב דוד לחשוש לדבריו הברורים, ואם האשה כבר ממתנה להתירה במשך שנים רבות, היא תצטרך להמתין עוד חצי שנה, שבו יתבררו הדברים לאשורם.

ואמנם, בעיצומם של ששת החדשים - געשה ורעשה העיר ביאלא. הבעל חזר לאשתו לאחר שנים רבות בהם נעדר. והיה הדבר לנס ולמופת.

סיפור מופלא זה לא בא אלא כהקדמה למאורע דומה בה רבי יעקב דוד קיבל מסר שמיימי באופן נעלה ומרומם. באותם הימים מתגורר היה רבי יעקב דוד בעיירה 'פלאוונה', זו הממוקמת על גדות הנהר ווארט, והיא הסמוכה לעיר הידועה באהלי חסידים 'ראדומסק'.

רבי יעקב דוד היה יושב על התורה ועל העבודה מתוך קדושה יתירה ופרישות. "הייתי מכירו שלא פסק פומא מגירסא עד רגע אחרונה ולילות כימים עשה לתורה ועבודה, והיה נסתר במעשיו ומושל ביראת אלוקים" - כך כתב עליו הרה"ק רבי מנחם מנדל מסטריקוב זיע"א, ויש בהן כדי להעביר במידת מה את מידת ההערכה המופלגת שרחשו אליו צדיקי הדור.

כמי שהשתייך למקהלות החסידים שהמשיכו את דרכו הגדולה של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א, היה יום י"ב אלול, יומא דהילולא קדישא, משמש זמן עילאי ונשגב להתקשרות ולהתדבקות עם תורתו ומורשתו החסידית אותה הנחיל לדורשי ומבקשי השם.

בליל יום ההילולא של שנת תר"נ ישב רבי יעקב דוד להתוועדות חסידית שנמשכה עד לשעות המאוחרות של הלילה. במהלך ההתוועדות סיפרו זקני החסידים עובדות נפלאות וסיפורים נוראים יחד עם דברי תורה חסידיים, והצורבים הצעירים שתו את דבריהם בצמאון רב.

עם סיום ההתוועדות פנה וחזר רבי יעקב דוד לביתו, קרא קריאת שמע בדביקות, עלה על מיטתו והפקיד את נשמתו הטהורה בידי יוצרה. לא היה בדעתו של רבי יעקב דוד לישן במשך זמן ארוך, שכן נוהג היה להשכים קום בשעה מוקדמת ביותר, אלא ששינה זו לא הייתה הפעם אפילו דקות ספורות. זמן קצר לאחר שרבי יעקב דוד נרדם והנה הוא מתעורר נפעם ונסער ביותר מחלום מעניין אותו חלם.

בן ארבע עשרה שנה היה רבי יעקב דוד כאשר בא בקשרי שידוכין עם בתו של החסיד המופלג רבי אברהם סופר, אשר זכה לתוארו זה על שם היותו אחד המיוחד מסופרי הסת"ם שהיו בארץ פולין. ירא שמים מרבים היה ואף הסת"ם שהוציא מתחת ידו היו מפוארים ומדויקים, דבר נאה ומתקבל. גם רבי אברהם סופר הסתופף בצל קדשו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא, ולאחר פטירתו ופטירת בנו הרה"ק רבי אברהם משה זיע"א היה מסתופף בצל הצדיקים לבית ווארק. רבי

פרשת במדבר, והנה להפתעתם הטעות מזדקרת לנגד עיניהם: אכן יש אות ו' מיותרת. מביטים הם שוב ושוב, אולי דמיון או טעות הוא, אך לא, הנה אמת נכון הדבר. הסופר שלף את סכיניו החדה, ובתנועה זזה קילף את האות. הספר תורה הפך להיות כשר למהדרין.

בידיים רועדות מוחזר הספר אל ארון הקודש. כעת הם יודעים בבירור כי לא חלום שווא היה החלום. יש דברים עלומים ונסתרים בגו. כעת רבי יעקב דוד מתרצה לבקשותיו של הסופר ללכת לביתו של חמיו, רבי אברהם סופר, ולנסות להציל מפיו את פשר הדבר ומה טיבו של חלום זה בו הוא התגלה.

השניים הולכים במרוצה אל עבר ביתו של רבי אברהם סופר, ומשמקרבם הם לבית מופתעים הם לראות קהל גדול צובא על פתח הבית. עד מהרה מתברר להם כי הקהל נאסף כדי לחלוק כבוד אחרון לרבי אברהם סופר שנפטר בשעת לילה, ביומא דהילולא של רבו הקדוש מפרשיסחא.

באחת נעלמו כל השאלות: מדוע ביקש רבי אברהם סופר את עזרתו של חתנו ולא תיקן בעצמו את ספר התורה. כיצד לפתע נודעה הטעות לרבי אברהם סופר. מדוע הוא נאלץ לבוא בחלום ולא שלח שליח לחתנו. כעת הכל היה ברור: כשנשמתו של רבי אברהם סופר ביקשה לעלות לישבה של מעלה היא נעצרה ונחסמה על ידי אותה אות ו' מיותרת שפסלה אותה. לכן היה חשוב לרבי אברהם סופר שבמהירות רבה ככל שאפשר יתוקן הספר ויוסרו כל החסמים המפריעים בעדו להגיע למקום מנוחתו בגן עדן העליון.

על הפסוק (דברים לא כו): **לְקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשָׂמְתָם אִתּוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית ה' אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד,** פירש רבינו האביר יעקב זיע"א בספרו 'גנזי המלך' (תה"ב אות כו) שמתיקון הברית יש לו לאדם לכתוב בעצמו או לקנות ספר תורה, כי הנה הברית חתום בו שם הוי"ה מבפנים ושם שד"י מבחוץ, ושני שמות אלו עולים בגימטריא: "שם", שזהו גם הגימטריא של "ספר". והיינו שעל ידי "ספר" זוכה האדם לתיקון השמות הקדושים החתומים בברית.

וזהו שבא הכתוב לרמז: 'לקוח את ספר התורה הזה' - שעל ידי מצות ספר תורה זוכה האדם לתיקון נשמתו, 'ושמתם' הוא לשון תקנה, 'מצד ארון ברית ה' אלהיכם', שעל ידי מצות ספר תורה מתקנים ברית קודש, 'והיה שם בך לעד', יבוא שם ויכפר על שם - 'ספר' שהוא בגימטריא 'שם' יכפר על הברית, ששני השמות שבו הם עולים למניין 'שם'. ועוד הוסיף בזה רבינו ורמז: 'ספר תורה' ע"כ גימטריא 'ברית שד"י הוי"ה', כי בא זה וכיפר על זה.

כמה דקות, עד שגמלה בלבו החלטה אמיצה. למרות החושך שכיסה את פלאוונה, שכן בשעה של אישון לילה עסקינן, יצא רבי יעקב דוד מביתו אל עבר אחד מתלמידיו המובהקים של חמיו רבי אברהם סופר, שאף הוא התגורר בפלאוונה ובמקצועו היה סופר סת"ם מומחה. דפיקות מהוסות על דלת הבית העירו את הסופר של פלאוונה משנתו. בתחילה ניסה הסופר להתעלם מהדפיקות שהפריעו לו את שנתו הערבה, אולם משלא פסקו, קם בחוסר רצון ופתח את הדלת, אולם כשהסופר ראה את רבי יעקב דוד, וביודעו ובמכירו קאמינא שהוא איש צדיק וירא אלוקים, לא התלונן מאומה כי אם שאלו מה ברצונו בשעה מאוחרת זו.

במילים קצרות סיפר רבי יעקב דוד לסופר את חלומה המופלא וביקש ממנו להצטרף אליו לראדומסק, כדי לקיים את הציווי אותו התבקש לעשות. רבי יעקב דוד הטעים ואמר לסופר: היות ואתה תלמיד מובהק של חמיו רבי אברהם סופר, הרי שמלבד עצם כך שזה מחייב אותך בתורת הכרת הטוב לעזור למי שלימד אותך את רזי הכתיבה, הרי שגם תוכל לעשות זאת בצורה הכי מהודרת, ובדיוק כפי שרבי אברהם סופר לימדך לעשות.

הסופר שכאמור ידע את רום ערכו של רבי יעקב דוד וראה את הרצינות הרבה שהוא מייחס לחלום זה, הסכים לעשות ככל שהתבקש. הוא נטל עימו את התיק בו החזיק את צרכי כתיבת הסת"ם: נוצה מחודדת וקסת דיו, סכיני חיתוך מסוגים שונים, ויצא יחד עם רבי יעקב דוד לחשכת הלילה.

בקושי רב הם הצליחו למצוא בעל עגלה שיובילם בשעה לא שעה זו לראדומסק, אולם לא חלפו השעות ועומדות היו רגליהם בשערי ראדומסק. תחילה הציע הסופר שלפני לכתם אל בית החסידים של חסידי גור, שם היה ספר התורה, מוטב לכאורה יהיה אם ילכו מקודם אל מעונו של רבי אברהם סופר, שם יוכלו לשמוע ממנו את רצונו הברור והמדויק, ואולי הוא יספר להם על טעויות נוספות חלילה שיש ברצונו שהם יתקנו.

אלא שרבי יעקב דוד, שהיה אחוז בשרעפי קודש ומחשבותיו הלכו בשמי מרומים, לא הסכים לשמוע על כך. החלום היה ברור וחד. עלינו לבוא לראדומסק כדי לתקן את הספר תורה ולא בכדי לעשות ביקורי נימוסין בביתו של רבי אברהם סופר. בעל החלום ידע לומר שהדבר דחוף ואינו סובל דיחוי, וכך גם לומר שזו הטעות היחידה שיש בספר. אל לנו לשנות ממטרת בואנו, והבה ניגש מיד לתכלית הרצויה. דלתות בית החסידים לא היו נעולות, משל מצפות היו לבואם של האורחים מפלאוונה. רבי יעקב דוד יחד עם הסופר ניגשו אל ארון הקודש, הוציאו את הספר המדובר, גללוהו אל

אברהם סופר התגורר בעיר ראדומסק, שכאמור הייתה סמוכה לעיירה פלאוונה שבה התגורר רבי יעקב דוד.

באותו ליל יומא דהילולא של הרה"ק מפרשיסחא, לפתע רואה רבי יעקב דוד בחלומו את חמיו הדגול רבי אברהם סופר כשפניו זורחות ומאירות באור יקרות. והנה שומע רבי יעקב דוד את חמיו פונה אליו בבקשה לא שגרתית: בני יקירי, קום נא משנתך. מבקש אני ממך שתיכף ומיד תצא מפלאוונה אל עבר ראדומסק, שם תלך במהירות אל עבר בית החסידים הגדול של חסידי גור שבמרכז העיר, תפתח את ארון הקודש, שם תמצא את הספר תורה שכתבתי עבורם. הואל נא לפתוח את הספר, לגלגלו אל עבר פרשת במדבר, שם בפסוק פלוני ובמילה פלונית יש אות ו' מיותרת שנכתבה בטעות - ואותה תמחק. זו הטעות היחידה שיש בספר ובכך שתגרד את האות המיותרת, תתקן את הספר תורה ותכשיר אותו לקריאה.

רבי יעקב דוד התעורר במהירות ותהה לעצמו: האם זה חלום אמת? האם אכן עלי להפסיד את שנת הלילה ולנסוע לראדומסק על סמך הוראה כזאת שניתנה בחלום? יודע היה רבי יעקב דוד את טיבם של החסידים הדבקים במורשת פרשיסחא לא אנשי חלומות היו, ובוודאי לא ביומא דהילולא קדישא של ראש השושלת, וכך בוודאי הוא חמיו, החסיד הדגול, והנה עתה הוא מגיע אלי בחלום ומבקשני כדבר הזה!?

הייתה לרבי יעקב דוד גם סיבה טובה מאוד לחשוש לכך שהחלום אינו אמת: הלוא חמיו, רבי אברהם סופר, עצמו, מתגורר בראדומסק. אם אכן יש טעות בספר התורה, כזו הפוסלת אותה מקריאה בה, מדוע הוא עצמו אינו הולך ומתקן את הטעות? הרי אם אמרו 'מצוה בו יותר מבשלוחו' הרי שבוודאי מצוה על אדם שטעה להסיר את התקלה ולתקן את המעוות. מהיכי תיתי עליו לבקש זאת מחתנו שכלל אינו מתגורר בעיר!?

עם זאת, הרגשה פנימית הייתה לו לרבי יעקב דוד, והיא מסוד ה' ליראיו, וכפי שהרגיש שעגונה זו עליה סיפרנו לעיל אינה מותרת לשוק, כך הרגיש שחלום זה אמת ויציב, ועליו לעשות ולקיים את הציווי שקיבל.

דא עקא שרבי יעקב דוד לא ידע כלום בתחום זה של כתיבת סת"ם. אם המשימה היא לתקן את הספר תורה ולהשמיט ממנה את האות ו' המיותרת, הרי שלשם כך נזקקים לשימוש בסכין קילוף מיוחדת ובאומנות שיש אותה רק לסופרי סת"ם מומחים. אם הוא עצמו יאחוז בסכין הקילוף וינסה לתקן את המעוות, יש להניח שיבוא לתקן ונמצא מקלקל, וחלילה יתכן שייצא מכך נזק לספר תורה.

רבי יעקב דוד הסתובב נסער בביתו במשך

מילין יקירין ויהושעים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִיִּלְתָּא

חֹדֶשׁ

חֹדֶשׁ דְּאֶזְרֵייתָא
יְסוּד חֹדֶשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

חודש אלול מסייע למילת הלב

ונוסף גם **ואת לבב זרעך**. ואילו כשנכתב על האדם נכתב רק 'ומלתם את ערלת לבבכם'. וזהו חסד עצום שעשה לנו הא-ל-יתעלה, שנתן כח לתשובה להשפיע גם על זרעונו.

ימים אלו נקראים ימי רצון

אם בכל השנה כח מילת הלב גדול כל כך עד כדי שיכול להשפיע אף על לבב זרעו, על אחת כמה וכמה בימים אלו ימי אלול. וכבר כתב **בשפת אמת** (ליקוטים לברית מילה ד"ה מילה בשמיני) שכמו שעל ידי הסרת הערלה מתגלה הארה מלמעלה, כמו כן על ידי התשובה ומילת ערלת הלב מתחדש הארה חדשה, כמו שנאמר (ירמיה ג כב) 'ארפא משובתיכם', מילה ותשובה מביאין הרפואה. וכמו שנכרתו י"ג בריתות על המילה, כמו כן על ידי התשובה נפתחו י"ג מדות הרחמים, שכל זה התגלות הנהגה עליונה שלמעלה מן הטבע.

והרי ימים אלו נקראים ימי רצון מטעם זה, שמתגלים בהם י"ג מכילין דרחמי, וכמו שכתב **השפת אמת** (לחודש אלול תרס"א ד"ה על חודש) שלעולם יש התגלות הי"ג מידות בימים האלה בכח התעוררות התשובה, ולכך נקראים ימי הרחמים והסליחות, שי"ג המידות המתגלים בהם משפיעים רחמים וכפרה. אם כן נוסף בזמן הזה כח כמו במילה.

וכאשר באים יחדיו כח המילה, מילת הלב, וכח התשובה, וביחוד בימים אלו שמתגלים בהם י"ג מכילין דרחמי, בוודאי כוחם גדול מאוד, ויש סיוע חזק ורחמים מן השמים לקבל את האדם בתשובה, וכיון שחטאי הדם משפיעים פגם אצל צאצאיו, ממילא הזמן הוא בחודש אלול לתקן בתשובתו גם לבב זרעו אחריו, וכמו שנרמז בפסוק **ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך**, לעורר מילת ערלת הלב גם אצל זרעו אחריו.

(ד"ה ומל) שחטאי האדם מביאים פגם גם בזרעו, ולכן אמר הכתוב שעל ידי **ומל ה' את לבבך** שתשוב אתה בתשובה שלימה, תסיר את הפגם שבא מהחטאים שלך גם ב'לבב זרעך'.

אמנם נראה כי כאשר הציווי הוא על האדם שימול את לבבו, נאמר 'ומלתם את ערלת לבבכם' ולא נזכר זרעו, וזאת, כי בכח בשר ודם לתקן רק את עצמו, ואינו יכול להמשיך את התיקון גם לזרעו, ואף שהפגם בא ממנו, אך אין באפשרותו להשפיע תיקון על אחרים. אך הקב"ה עושה לנו טובה כפולה ומכופלת שיתוקן גם זרעו שכבר אינו בידו, ולכן כשהקב"ה הוא המל את לבבנו, נכתב **ומל ה' את לבבך**

ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך וגו' (ל ו). דרשו דורשי רשומות (ראה בעל הטורים) **את לבבך ואת לבב**, ראשי תיבות 'אלול', שבחודש הזה יש סיוע מן השמים לכל אחד להסיר את ערלת לבבו, כי כמו שבערלת הבשר מחויב כל איש ישראל להסירה, כן על האדם למול את ערלת ליבו ולשוב בתשובה.

מילת הלב משפיעה גם על זרעו אחריו ויש להתבונן בלשון הפסוק **את לבבך ואת לבב זרעך**, הרי התורה דיברה עם כל אחד ואחד, ולכל אחד נאמר שימול את לבבו, ומדוע אם כן נזכרה מילת לב הצאצאים, הרי הם גם הם בעצמם בכלל המה שנאמר 'לבבך'. פירש בדברי יחזקאל

מִילְתָּא דְּפִלְיָאָה

הברכה על ידי הבחירה בטוב

החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך (ל יט).

פעם באו אב ובנו לפני בעל החפץ חיים ע"ה להתברך מפיו לרגל הבר מצוה של הבן, ואמר להם החפץ חיים שאין הברכה תלויה במברך אלא באדם עצמו, שכן כתוב בתורה **החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך**, ואם יבחר בדרך הטוב ממילא תבוא עליו ברכת התורה.

שיהיו המצוות מלאים חיות

יש לתמוה איך יצוה הבורא לקיים מצוותיו כדי שנזכה לחיים, והרי עיקר העבודה הרצויה היא לשמו יתברך שלא על מנת לקבל פרס. פירש **הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב ע"ה**, שהמקיים מצוות מתוך אהבה ויראה ובכונה נכונה, אזי יש במצוה היא חיות רוחנית להשפיע ברכה ורחמים ושפע חיים לכל באי עולם, ובפרט למקיים אותה ולזרעו אחריו, אבל מצוה שאינה אלא במעשה בלי חיות פנימית אין בה כח להמשיך ברכה לעולם. וזהו שציוה הכתוב **ובחרת בחיים** שיהיו המצוות מלאים בחיות רוחנית **למען תחיה אתה וזרעך**, שיהיו המצוות בבחינת חיים המשפיעים חיות לך ולזרעך אחרך.

הכרעת הדין בשמים על פי בית דין של מטה

טובה כאשר היתה טובה כבר מראשיתה, אבל אלישע בן אבויה היה בו פגם ופסול כבר מראשיתו, ולפיכך היתה אחריתו גרועה כל כך ולא זכה שתעמוד לו תורתו להצילו מן החטא.

כוונה בלתי רצויה של אביו השפיעה עליו לזקנותו

ומביא הירושלמי שכבר מראשיתו של אחר היתה מעורבת כוונה בלתי כשרה של אביו, כי בסעודת הברית של אחר היו מסובים כל גדולי ירושלים, ובשעה שפנו המסובים לרקוד ולשמוח היו רבי אליעזר ורבי יהושע מתעסקים בדברי תורה עד שירדה אש מן השמים והקיפה אותם, וכיון שנבהל אבויה שמא יגרמו לשרוף את ביתו, נענו ואמרו לו שזהו כוחה של התורה שניתנה באש, ודברי התורה בפיהם ששים ושמחים כנתינתם מסיני, וכששמע אבויה גודל מעלת התורה ועוסקיה קיבל על עצמו להפריש את בנו שיהיה קודש לעסק התורה. ומכל מקום מאחר שלא היתה כוונת אבויה לשם שמים ולא נתכוון אלא כדי לזכות לכבוד בזכות בנו, על כן לא היתה תורתו רצויה ולא הועילה להשיבו למוטב וסופו שירד מדחי אל דחי עד שנעלו שערי תשובה בפניו.

זהירות ממאכלות אסורות המטמטמות את הלב

ועוד הביאו בירושלמי שם שכשהיתה אמו של אחר מעוברת ממנו הריחה ריח של תקרובת עבודה זרה, והיה אותו המין מפעפע בגופה כארס של נחש. ומה נורא הדבר ומפליא עד כמה כח השפעת ההורים על צאצאיהם, עד כדי כך שאחרי שגם כשכבר נהיה לגדול בתורה והיה רבו של רבי מאיר, עדיין השפיע עליו כח הטומאה שנכנסה לאמו בהיותה מעוברת, וכן מחשבת פסול של אביו שהפרישו לתורה, ובגלל שלא היתה כוונתו רצויה לשם שמים גרם הדבר שיצא לתרבות רעה, ומכאן רואים עד כמה צריכים ההורים להזהר תמיד שיהיו כל מחשבותיהם ודיבוריהם ומעשיהם לשם שמים ממש.

שהכריעו כן גם בבית דין של מטה, וכיון שאמר החכם ההוא שכן הוא להלכה מיד אמר הקדוש ברוך הוא שמועה בשמו. וזהו שנאמר (ישעיה מד כו) 'מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים', עליונים מסכימים לדעת תחתונים, כשעליונים אומרים לכך וכך ראוים אותם, אמר הקדוש ברוך הוא המתינו עד שהצדיקים אומרים ככה, ולכך לא היה אומר שמועה מפי רבי מאיר עד שאמורא אמר רבי מאיר רמון מצא תוכו אכל קלפתו זרק, ואמר השתא קאמר, והלא הכל גלוי וידוע לפניו, אלא חפץ שיסכימו עליונים ותחתונים למדת משפטיו (ספר חסידים סי' רכד).

לימוד תורה מתוך יראת שמים

והנה לימוד התורה צריך שיהיה ביראת שמים וכן שלא לקבל מרב שאינו הגון, ורבי מאיר שלמד תורה מפיו של אחר הרי אמרו עליו 'רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק', שהיה מקבל את פנימיות דבריו של אחר ולא את החיצוניות שלהם, ולא אמרו בפשטות שקבל את תורתו ולא את מעשיו, ורמז עמוק יש בדבר כי תיבת 'רמון' במילוי אותיות ר"ש מ"ם וא"ו נו"ן, והאותיות האמצעיות עולות כ"ז כמנין שם הוי"ה עם הכולל, וכמנין כ"ז אותיות התורה, לרמז שרבי מאיר בלומדו מפי אחר חזק בקרבו את האמונה בה' ובקדושת אותיות התורה ולא התפתה לחיצונותו של אחר.

גודל השפעת ההורים על צאצאיהם

עוד יש ללמוד ממעשה זה, דהנה אלישע בן אבויה היו בו מעלות רבות, וזכה להיות אחד מארבעה שנכנסו לפרדס (שם יד), ומכל מקום לבסוף יצא לתרבות רעה עד שלרוב רשעותו לא נקרא בשמו אלא 'אחר', ושערי תשובה נסתמו בפניו כמו שהכריזה בת קול ממרום 'שובו בנים שובבים חוץ מאחר' (שם טו), והסיבה לכך שירד למדרגה נמוכה כל כך מבוארת בירושלמי (חגיגה פ"ב ה"א) שאחרית כל דבר תלויה בראשיתו, כמו שכתוב (קהלת ז ח) 'טוב אחרית דבר מראשיתו', שאחרית דבר

לא בשמים הוא וגו' (ל, יב). התורה שבעל פה נמסרה בידי חכמי הדורות והקדוש ברוך הוא מסכים לדבריהם, כמו שמצינו בקידוש החדש (שמו"ר טו ב): אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, ריבון העולם אימתי אתה עושה את המועדות וכו', אמר להם אני ואתם מסכים על מה שישראל גומרין ומעברין את השנה. וכן אמרו (תנחומא נשא כט): כל מה שגוזרים עליכם תהיו מקיימין שנאמר (דברים יז יא) 'ועשית על פי התורה אשר יורוך', למה שאף על דבריהם אני מסכים שנאמר (איוב כב כח) 'ותגזר אומר ויקם לך'.

ולא רק שבעולם הזה אין מסתכלים בבת קול כי תורה לא בשמים היא, אלא גם הכרעת הדין בפמליא של מעלה היא על פי דבריהם וסברתם וכך מבואר בצדקת הצדיק (אות פז): אין גזירה יוצאה מפי הקדוש ברוך הוא אלא בהסכמת צדיקי הדור שהם בית דינו, כמו שכתוב באידרא רבא (קמב): 'סוד ה' ליראיו' (תהלים כה יד) ועד דלא אסכימו לא נחתין דינין לעלמא.

והשיטה מקובצת (ב"ק נ). כתב בשם רבו כעין זה, וזה לשונו: דרכו של הקדוש ברוך הוא שמסכים לסברת הצדיקים שבדור וכו', וכן מצינו בחגיגה שלא היו אומרים דבר במתיבתא דרקייעא בשם רבי מאיר מפני שלמד מאחר, עד שאמר רבי אבהו לאלהיה ומאי איכפת ליה אגוז מצא בירר את האוכל וזרק את הפסולת, והסכים הקדוש ברוך הוא לדעתו, ואמרו מכאן ואילך דבר בשם רבי מאיר.

ולא זו בלבד אלא שהקב"ה בכבודו ובעצמו אומר הלכה בשמם של החכמים, וכן מצינו בגמרא (חגיגה טו): שאף שבתחילה נמנע הקב"ה להזכיר דברי תורה בשמו של רבי מאיר כיון שהיה לומד תורה מפיו של אחר, מכל מקום אחר שהצדיקו למטה את מעשהו של רבי מאיר בבחינת 'תוכו אכל וקליפתו זרק', ואמנם התקבלו הדברים בשמים ומיד היה הקב"ה אומר שמועה גם משמו של רבי מאיר, ואף שבדודאי היה גלוי לפניו יתברך הצדק שבמעשהו של רבי מאיר, מכל מקום לא התקבלו הדברים עד

מכל מצוה נברא מלאך והוא המליץ על האדם זכות

'שכר מצוה' היא המצוה עצמה, וכמאמר רבי אליעזר בן יעקב 'העושה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת קנה לו קטיגור אחד', והפרקליט הנברא מן המצוה הוא מלאך רחמים המשלם שכר המצוה לעושה, וכן להפך 'שכר העבירה' היא העבירה עצמה, והוא הקטיגור שנברא מן העבירה הנפרע מן האדם. ולכן המצוה עצמה שהוא המלאך הפרקליט, הוא הגורר לו מצוה אחרת ומביאה לידו שיקיימנה, והקטיגור הוא הגורר לעבירה ומזמינה לידו שיעבור עליה. עד כאן דבריו הקדושים של רבי שמואל די אוזידא ע"ה מגורי האר"י הקדוש ע"ה.

מחשבה דיבור ומעשה בוראים עולם מלא

ואפשר להוסיף בזה רמז על פי דברי חז"ל (ב"ר סח יב) שהמלאך הוא בשיעור שליש מהעולם. נמצא שצירוף ג' מלאכים יחד הם עולם מלא, ויתבאר הדברים על פי האמור שבכל מצוה יש ג' בחינות מחשבה דיבור ומעשה ומכל אחד מהם נברא מלאך, וכשהאדם חושב ומדבר לקיים מצוה נבראים שני מלאכים שהם שני שלישי עולם, והמלאכים הללו מסייעים לאדם לקיים את המצוה במעשה, כדי שמן המעשה ייברא המלאך השלישי, וכשיצטרפו יחד ג' מלאכים הוא עולם מלא כנ"ל. וזהו שכתוב (איוב לג כג-כד) 'אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו', ויאמר פדעוהו מרדת שחת, שאם זוכים לברוא מלאך שלם מג' חלקים של מחשבה ודיבור ומעשה, זוכים לברוא עולם שלם, ועל ידי זה ניצולים מדינה של גיהנם.

משנתנו (קידושין לט:): 'כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ' ופירש רש"י 'מטיבין לו' בעולם הזה, ונוחל את הארץ - חיי עולם הבא. הרי שטובת המצוה נמשכת ומלווה לו לאדם בכל אשר יפנה בגשמיות וברוחניות.

יסוד הדברים נמצא בדברי חז"ל הידועים, כי רמ"ח מצוות עשה הם כנגד רמ"ח איברים שיש לו לאדם, ושס"ה מצוות לא תעשה הינם כנגד שס"ה גידים. וכאשר משמר המצוות נבראים מהם מלאכים המשמרים את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, ומשמרים אותו מכל רע ונזק, ובכך 'מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ'.

כשעושה מצוה אחת חזקתו שהמלאכים הנבראים ממנה יבאוהו לעוד מצוות

על אחת כמה וכמה ברוחניות שישנה שמירה מיוחדת ע"י המלאכים הטובים, שכן כל תכלית המצוות הם לזכות את ישראל, כמו ששנינו בדברי רבי חנניה בן עקשיא (מכות כג:): 'רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות', וביארו צדיקים 'לזכות' מלשון 'זיכוך' שמשמרים אותו שלא יבוא חלילה לידי חטא. שכאשר מקיים תורה ומצוות זוכה להזדכך ולהישמר בטהרת נשמתו כפי שעשאה אלקים, שהמלאכים הנבראים מעשייתו מצוות ה' משמרים אותו מכל משמר שלא יבוא לידי חטא. עוד עוזרים לו המלאכים לקיים עוד ועוד מצוות, כמו שאמרו (אבות פ"ד מ"ב) 'שכר מצוה מצוה', ופירש במדרש שמואל:

שנו חז"ל (אבות פ"ד מ"א): רבי אליעזר בן יעקב אומר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד. מכאן יסוד גדול בעבודת ה', וכפי שהרבו צדיקים להביא מדברי האר"י הקדוש ע"ה (שער היחודים פ"ב) שמבאר משנתנו, כי מכל מצוה שאדם עושה נברא מלאך טוב וחלילה להיפך. ומלאכים אלו הנבראים מקיום המצוות הם ההולכים ומלווין לו לאדם בבואו לעולם האמת, כדברי הגמרא (סוטה ג:): 'כל העושה מצוה אחת בעולם הזה, מקדמתו והולכת לפניו לעולם הבא, שנאמר (ישעיה נח ח) 'והלך לפניך צדקך', וכל העובר עבירה אחת בעולם הזה, מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין, שנאמר (איוב ו יח) 'לפתו ארחות דרכם יעלו בתוהו ויאבדו'. ופירש המהרש"א (ח"א סוטה שם) שהם המלאכים הנבראים ממעשיו. והם הפקרליטין שלו המלמדים עליו זכות, וכמו שאמרו בגמרא (שבת לב.) אלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים, ומביאה הגמרא על כך ראייה מן הפסוק (איוב לג כג) 'אם יש עליו מלאך מליץ אחד', מוכח מכאן - אומר המהרש"א, שהמלאכים הנבראים מתשובתו וממעשיו הטובים הם הפרקליטין של האדם להמליץ עליו זכות.

גם בעודו בעוה"ז משמרים אותו מלאכים אלו מכל נזק בגשמיות ורוחניות

מלאכים אלו מלוים את האדם בכל עת, ומלבד שמשמרים אותו לעולם הבא, משמרים אותו גם בעולם הזה מכל רע הן בגשמיות והן ברוחניות, כפי שאמרה

סייעתא דשמיא שיתקבלו ספרי קודש בקרב ישראל

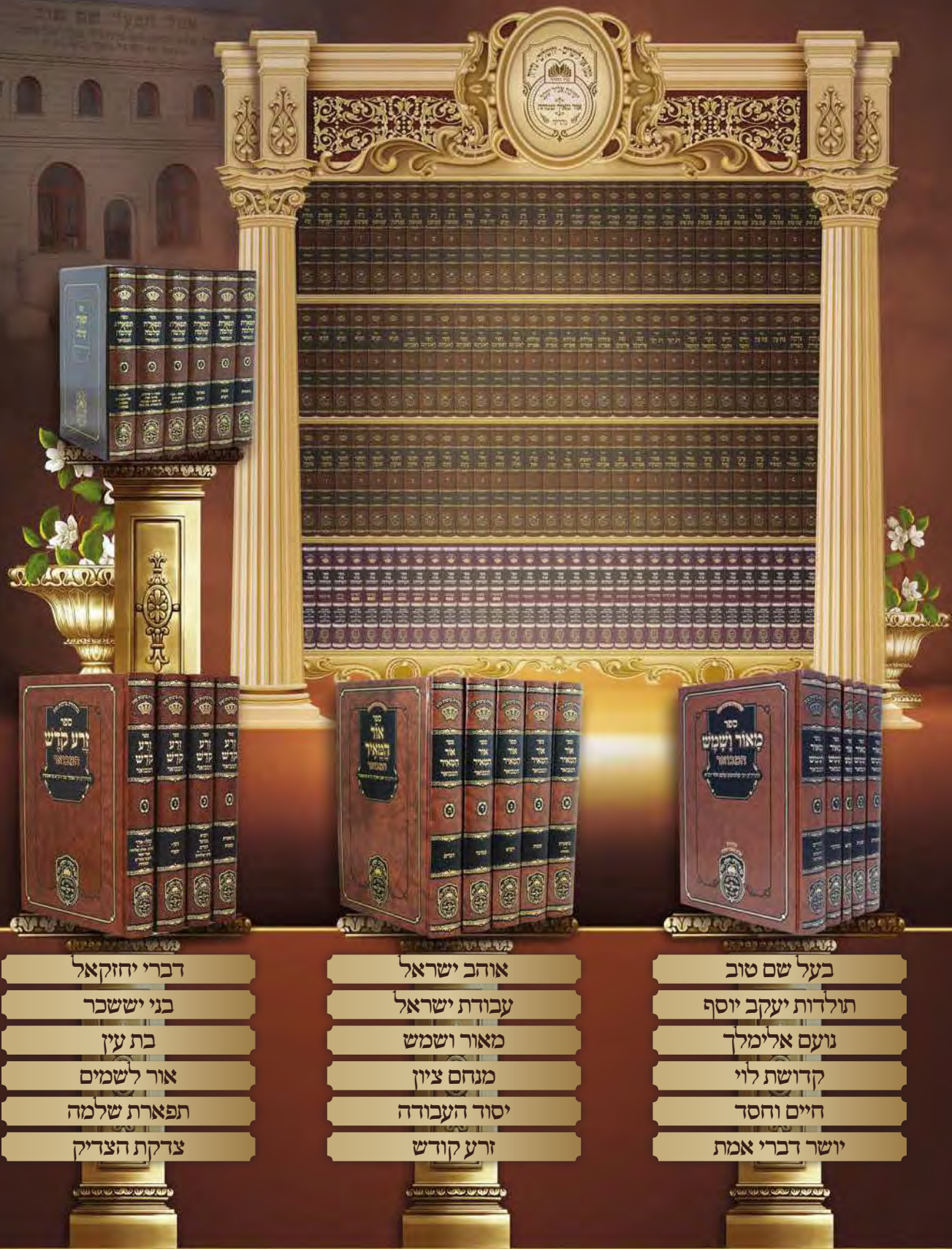
לעם ישראל, ורוח ה' התנוססה בקרבם לכוון לשונם אל דקדוק האמת. ולא דבר ריק הוא עד שאפילו מנין סימני הטור רמז יש בו, כי סך כל הסימנים בארבעת חלקי הטור עולה למנין תת"רע"ה, והוא בגימטריא שמות ארבעת חלקי הטור, אורח חיים יורה דעה אבן העזר חשן משפט, וכן מצינו בפוסקים שלמדו הלכה מסדר הקדמת ההלכות בטור ובשלחן ערוך, כי רוח ה' הופיעה עליהם ליישר כל דבריהם שיזכו להתקבל לדורות עולם.

הקדושים שהתקבלו בקרב כלל ישראל בודאי מן השמים סייעו בידם להתקבל, ומקובל מפי צדיקי הדורות שבודאי ברוח הקודש התחברו. ביותר מצינו בשבחם של ספרי הטור ושולחן ערוך אשר אין צורך להפליג במעלת קדושתם, אשר מן השמים זיכו את מחבריהם להעמיד יסודי הדת על תילה, ולהנחיל הלכה פסוקה

וְעֵתָה כָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וּלְמַדָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימָה בְּפִיהֶם (לא, יט). מכאן למדו חז"ל (סנהדרין כא:): שעל כל אחד מוטל החיוב לכתוב לו ספר תורה, וכפי שפסק הרמב"ם (תפילין ומזוזה פ"ז ה"א): מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה, וכבר כתבו הפוסקים שגם כתיבת ספרים וחידושי תורה מכלל מצוה זו. אחר שנוכחנו לראות גודל כתיבת ספרים קדושים נבין כי הספרים

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
ניצוב ועימוד: שוקי קנר

דברי יחזקאל
 בני יששכר
 בת עין
 אור לשמים
 תפארת שלמה
 צדקת הצדיק

אוהב ישראל
 עבודת ישראל
 מאור ושמש
 מנחם ציון
 יסוד העבודה
 זרע קודש

בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 קדושת לוי
 חיים וחסד
 יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com